

10

JANUAR 1968

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

VSEBINA

O aktualnih problemih lovstva – Rastko Bradaškja	290
Razgovor ob dveh jubilejih – Vladimir Pleničar	292
Novi predpisi v lovstvu in disciplinski postopek – Franjo Sok	294
Januar – Slavko Kovač	296
Raziskovalno delo odseka za lovstvo IGLG pri umetni vzreji jerebic – Francè Cvenkel	297
Vest – Marko Matičič	301
Gamsja pravda – Robert Lamprecht	302
Zajedavec iz jelenovega podkožja – J. Brglez, R. Rakovec, H. Hribar	303
Prašičje – Francè Cvenkel	305
Po lovskem svetu	307
Mednarodno tekmovanje jazbečarjev v Neudau – Avstrija – Franc Friškovec	307
Iz lovskega oprtnika	310
Naboji kalibra .22	310
Mladi pišejo	313
Iz lovske organizacije	314
XVI. medpokrajinska konferenca lovskih organizacij v Celovcu – Rastko Bradaškja	314
Jubilanti	317
Umrlí	318
Lovska kinologija	319
Šaljive	320

«LOVCA» Izdaja Lovska zveza Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9. Izdajateljski svet sestavljajo: Rastko Bradaškja, predsednik, Francè Cvenkel, odgovorni urednik, Rado Cenčič, Janez Čop, Vladimir Pleničar, dipl. inž. Mirko Sušteršič, dr. Stane Valentinčič. Vse gradivo za objavo pošiljajte Uredništvu Lovca, Ljubljana, Župančičeva 9, poštni predal 505, telefon 21-245. – Rokopisov in fotografij ne vračamo. – Letni prispevek področnih lovskih zvez Lovski zvezi Slovenije, v katerem je vračunana tudi naročnina za «Lovca», je po članu 23,30 N din. Za člane družin, ki niso včlanjene v področne zveze in za člane družin, katerih področna zveza ni član LZS, je letna naročnina 30 N din; za inozemstva 40 N din; posamezna številka 2,50 N din. – Mali oglasi in objave: do 15 besed 3 N din, od 15 do 25 besed 4 N din, od 25 do 35 besed 5 N din. Hkrati z naročilom jih je treba tudi plačati. Zira račun Lovske zveze Slovenije: 501-8-47/1. – Tiskala in kličejo izdelala Tiskarna «Jože Moškrič» v Ljubljani.

Dober pogled in srečno v letu 1968!

Društvo ljubiteljev ptičarjev in klub za vzrejo športnih in službenih psov prirejata skupaj debatne večere o vzreji, vzgoji in šolanju čistokrvnega psa. Vabimo lovce in športnike k sodelovanju. Drugi debatni večer bo 8. januarja 1968 ob 18. uri v kmečki sobi restavracije Slavija, Ljubljana, Gosposvetska cesta, tretji 5. februarja in četrti 4. marca 1968 ob 18. uri, vedno v istem lokalu. DLP

Izšel je «LOVSKO-KINOLOŠKI KOLEDAR» za leto 1968. Koledar je tiskan na umetniškem papirju. Poleg šestih slik je naslovna stran v barvnem tisku. Fotografije so posnete iz življenja divjadi in lovčevega pomočnika – psa.

Vsebina koledarja je lepo razporejena, označene so tudi lunine mene, gibanje sonca, vremenska napoved in lovopusti.

Tak koledar lovec potrebuje, ker mu je hkrati okras v lovski sobi, domu, koči. Cena je 6.– N din.

Z nakupom koledarja podprete Društvo ljubiteljev ptičarjev pri njegovem delu v korist lovstva in kinologije.

Koledar naročite pri Društvu ljubiteljev ptičarjev, Ljubljana, Župančičeva 9/II, poštni predal 349. DLP

MALI OGLASI

Nov priročnik za lovske izpite izide v letu 1968. Naročite ga preko svoje lovske družine, najkasneje do 15. aprila 1968. Cena bo okoli 15 N din. – Izdajateljski svet LZS.

Kinološka zveza Slovenije v Ljubljani, Župančičeva ulica 9/II, ima v zalogi tiskovine – «kartoteka za evidenco psa». Kartoteka je nujno potrebna kinološkim referentom lovskih zvez in kinološkim poročevalcem lovskih družin. Izvod po 0,08 N din in poština.

Priročnik za vzrejo in šolanje športnih in službenih psov, avtor Miroslav Zidar, ima v zalogi Zveza klubov za vzrejo športnih in službenih psov SR Slovenije, Ljubljana, Župančičeva 9/II, poštni predal 349. Izvod 18 N din, po povzetju 20 N din.

Prodám lovsko-turistični daljnogled z modrimi lečami 10 × 50 ali zamenjam za strelni daljnogled z modrimi lečami. Jože Konte, Lopata 15, p. Hinje, Dolenjsko.

Prodám novo boroveljsko bokarico 7,65 R × 16 z montiranim daljnogledom, flobert vložkom in 80 krogelnih nabojev. Anton Zakrajšek, Polje, bolnica, pri Ljubljani.

Izdelujem lestence iz jelenjega rogovja in se priporočam za naročila. Janez Perme, Tomišelj 27, p. Ig.

M A R I B O R

LESNA
IN POHIŠTVENA
INDUSTRIJA

Prepričate se lahko,
da vam nobena »zverina«
ne bo mogla do živega, če se
boste v vaših loviščih zatekli
v weekend hišico, ki vam jo bo
po vaših željah izdelal

MARLES MARIBOR

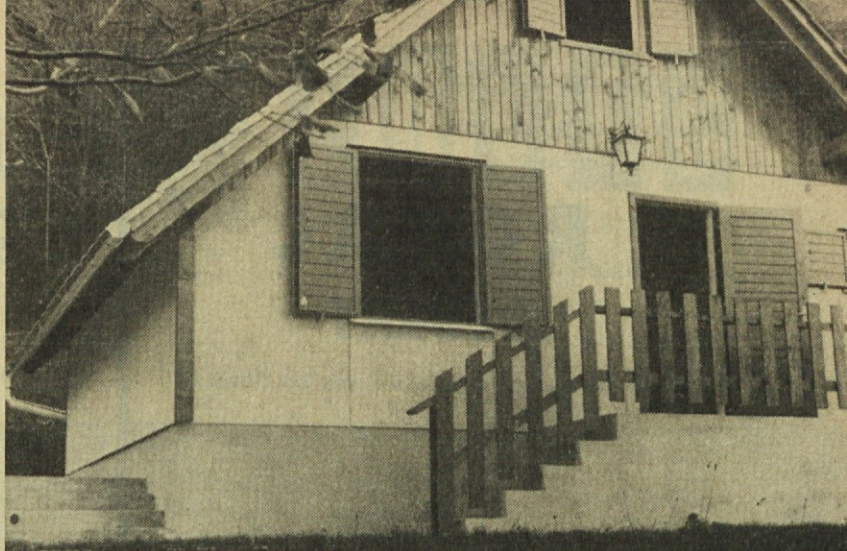
Nudila vam bo prijetno zavetje
in mnogo ugodja

Izkoristite tudi izredno priliko
in si hišico opremito
z našim pohištvo

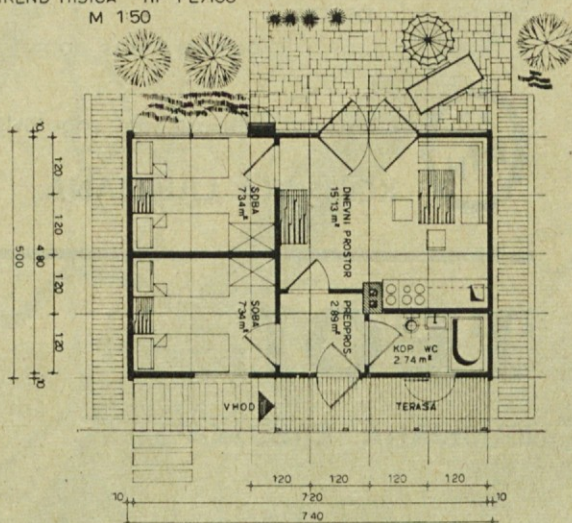
Iz pohištvenega programa boste
lahko izbrali:

- kuhinjsko opremo
- opremo za dnevni prostor
in spalnico
- razno drobno pohištvo

Zahtevajte naše ponudbe!

VIKEND HIŠICA TIP PL/100
M 150

VAŠA KUHINJA - MARLES KUHINJA

Novi in edini

izdelek te vrste pri nas
imenitna slaščica

ROYAL DESERT

Že prvič, ko ga boste pokusili, vas bo navdušil

ROYAL
DESERT

lahko pripravite kot
puding ali kremo

ROYAL
DESERT

6 izbranih okusov

ROYAL
DESERT

pomeni korak naprej

Dovršeno kakovost vam zagotavlja

KOLINSKA LJUBLJANA

TEOL

LJUBLJANA, ZALOŠKA 54

proizvaja:

- tekstilna pomožna sredstva
- usnjarska pomožna sredstva
- surovine in detergente za šampone
- sredstva za hlajenje pri obdelavi kovin
- lepilo za čevljarstvo industrijo
- tehnična olja (laneno in ricinusovo olje)
- etoksilirane proizvode

tovarna barv in lakov

nudi:

sodobna premazna sredstva za estetski izgled, barve in lake za les, ki dajejo lesu izvrstno zaščito, vzdržljivost in odpornost proti vplivom atmosferilij, ker bazirajo na izboru najboljših klasičnih in sodobnih materialov

Zahtevajte prospekte, vzorce in pojasnila!

DRŽAVNA ZALOŽBA
SLOVENIJE

je izdala knjigo, kakršne doslej še nismo imeli na slovenskem knjižnem trgu:

H. W. SMOLIK:

ŽIVALSKI SVET

Živalski svet je priročni leksikon, ki osvetljuje v eni sami zajetni knjigi ves živalski svet. Delo je namenjeno širokemu krogu ljubiteljev narave, posebno še lovcem, gojiteljem divjadi in skrbnikom lovskih revirjev; nepogrešljiv priročnik pa bo tudi tistim, ki se študijsko in znanstveno posvečajo živalskemu svetu.

Slovenska izdaja priročnega leksikona ima:

- nad 770 strani velikega formata,
- čez 1000 črno-belih slik živali,
- 32 strani barvnih prilog,
- tisk na brezlesnem papirju,
- celotna naklada je vezana v polusnje.

Živalski svet je strokovno neoporečno in vsebinsko bogato delo, ki prinaša v strnjeni obliki vse bistvene informacije o posameznih živalih, o njihovem poreklu, bioloških lastnostih in življenjskih navadah. Knjigo dobite za 120 N din v vseh knjigarnah in na obročno odplačilo tudi pri

DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJE
Ljubljana, Mestni trg 26

LOVEC

GLASILO LOVSKE ZVEZE SLOVENIJE

L. LETNIK

ŠT. 10

JANUAR - PROSINEC 1968

Foto VI. Pleničar

*Delegacija
Lovske zveze
Slovenije pri
predsedniku
Izvršnega sveta
Slovenije
Stanetu
Kavčiču*

Od leve:
Rado Pehaček,
Ivan Bokal,
Rastko
Bradaškja,
Ivan Fabjan,
Stane Kavčič

Razgovor pri predsedniku Izvršnega sveta skupščine SR Slovenije Stanetu Kavčiču

O aktualnih problemih lovstva

V sredo, 25. oktobra 1967, je predsednik Izvršnega sveta skupščine SR Slovenije Stane Kavčič sprejel delegacijo Lovske zveze Slovenije in se z njo dalj časa pogovarjal o nekaterih problemih lovske organizacije v Sloveniji, oziroma o vlogi in mestu lovstva in lovske organizacije v današnji družbi. Delegacijo Lovske zveze Slovenije so sestavljali njen predsednik Rado Pehaček ter člani izvršnega odbora Ivan Bokal, Rastko Bradaškja in Ivan Fabjan.

Med razgovorom je bilo opaziti, da je predsednik Izvršnega sveta Stane Kavčič že dokaj dobro seznanjen z razmerami v slovenskem lovstvu. K obrazloženim stališčem Lovske zveze Slovenije, ki mu jih je navajal predsednik Pehaček, je zato tovariš Kavčič zavzemal zelo jasno in opredeljeno mnenje, ki se je povsem skladalo z gledišči naše delegacije.

Predsednik Rado Pehaček je najprej načel vprašanje lovske organizacije in njenega članstva,

dalje mesto in vlogo organizacije v upravljanju lovišč in pri gospodarjenju z njimi, nato pa je bil še govor o odnosih lovstvo — občinske skupščine, o odnosih v sami lovski organizaciji ter nasploh o stanju v lovstvu po uveljavitvi nove lovske zakonodaje. Pri tem je poudaril, da se lovci ne borimo za to, da bi dobili nazaj staro oblast, marveč si le prizadevamo, da bi bilo lovcem omogočeno prek ustreznih organov občinskih skupščin in republiških organov pomagati pri vodenju lovskega gospodarstva.

Predsednik Izvršnega sveta SRS Stane Kavčič je v obravnavi obrazloženega stanja in stališč Lovske zveze Slovenije o teh vprašanjih zelo odločno postavil zlasti vprašanje organizacije in članstva ter zavrnil tudi nekatere negativne misli, ki se ponekod pojavljajo zaradi pomanjkljivih zakonskih predpisov. Pri tem je dejal:

»Po mojem je lovska organizacija, v kateri je pripadnost članstva individualno postavljen odnos na prostovoljni osnovi, močan družbeni činitelj — močan prav zato, ker je organiziran in konstituiran. Jasno pa je, da prostovoljnosti ne moremo razumeti kot anarhijo ali stihijo, ker vsak član s svojim prostovoljnim pristopom v organizacijo, ko dobi določene pravice do izvajanja lova, upravljanja lovišč in druge, prevzame nase s tem tudi močne dolžnosti in obveznosti. In le s takšno organizacijo je potem mogoče računati kot z družbenim činiteljem, ki lahko zagotovi uspešno izvajanje postavljenih nalog . . . Vsakdo, ki gospodari z loviščem, ne glede na obliko njegove organizacije, mora biti vključen v obveznosti za gojitev in napredek lovstva.

Vsaka lovska družina ali organizacija, ki gospodari z loviščem, ima pravico soudeležbe pri urejanju lova in s tem povezanih naravnih možnosti, da bi tako dosegla čim večji napredek lovstva na svojem območju, hkrati s tem pa ima seveda tudi dolžnosti. Minimalna med temi je, da se vključi v lovsko organizacijo in da s tem prispeva svoj delež k napredku lovstva. Drugače povedano: za občana je članstvo v lovski družini zadeva osebne prostovoljne odločitve — lovska družina pa mora zato, ker dobiva neke pravice, biti obvezno vključena v tiste organizme, katerim družba poverja širšo skrb za upravljanje in gospodarjenje z lovišči . . .

. . . Odklanjam vsako nacionalizacijo lovišč, ker bi bil to korak nazaj. Treba je le še bolj usposobiti lovsko organizacijo, jo utrditi in ji dati možnost reševanja širših vprašanj v sklopu prizadevanj za napredek in nadaljnji razvoj lovstva. V ta namen bo treba najti še boljši način uskladitve dela lovcev v lovski organizaciji in za lovstvo odgovornih činiteljev pri občinskih skupščinah, to se pravi, da je treba lovsko organizacijo pritegniti k soodločanju o vseh zadevah lovstva — jo, grobo rečeno — integrirati z organi oblasti v zadevah lovstva . . .«

Predsednik Pehaček je nato načel vprašanje materialne osnove oziroma načina formiranja sredstev za izvajanje zastavljenih nalog, ter vprašanje nadzora nad trošenjem teh sredstev. Pri tem gre predvsem za izvajanje tistih nalog in financiranja tistih dejavnosti, ki so jih lovske družine iz svoje pristojnosti poverile v opravljanje lovskim zvezam oziroma Lovski zvezi Slovenije. To so predvsem znanstveno-raziskovalna dejavnost, založništvo ter tisk in podobno. V nadaljnji razpravi so bili tudi soglasni s stališčem, da je lovstvo predvsem organizirana športna in rekreativna dejavnost, nato pa šele gospodarstva — toda prav zato mora biti lovsko gospodarstvo tako urejeno in trdno organizirano, da lahko zagotovi dobro funkcioniranje športne in rekreativne dejavnosti.

Predsednik Stane Kavčič je nadalje popolnoma soglašal s stališčem delegacije, da je vsekakor treba — neglede na trenutne potrebe — zajeti pri vseh upravljalcih lovišč, pa naj bodo to lovske ali druge organizacije, v obvezen sklad na višjem nivoju vsa tista sredstva, ki bi jim v jeziku ekonomistov lahko rekli renta. Ta sredstva predstavljajo dohodek iz lovišč, izračunan na podlagi bonitiranja in drugih objektivnih pokazateljev. Da pa bi bila možna stimulacija dobrega gospodarjenja — se pravi, tistih lovskih družin ali sorodnih organizacij, ki upravljajo z lovišči, bi smele te samostojno razpolagati z vsemi viški ustvarjenih sredstev. Zajemanje dohodkov na ta način ne bi smelo biti pogojeno s trenutnimi potrebami, izhajajočimi iz vsakoletnih ali dolgoročnih gospodarskih načrtov, marveč

neodvisno od tega in v polnem iznosu. Če pa bi v odnosu do postavljenih delovnih programov lovskim organizacijam za njihovo uresničevanje ne bilo dovolj tako zbranih sredstev, jih bo pač treba dobiti in dodati iz drugih virov; kolikor pa bi bilo zbranih več sredstev, bi bilo seveda treba ustvariti rezervo za izredne priložnosti — večje gojitvene in podobne akcije.

V takšnem odnosu je torej trošenje sredstev drugotnega pomena, vendar pa podvrženo strogemu nadzorstvu in seveda javnosti. Pri tem tudi ni nujno, da je kaka lovska družina ali druga organizacija, ki gospodari z loviščem, članica lovske zveze, toda materialna obveznost odvajanja dohodka iz lovišča v sklade ji v vsakem primeru ostane.

Vse to je treba urediti z ustreznimi predpisi, ki naj dopolnijo lovsko zakonodajo. Ta je zdaj pomanjkljiva zato, ker po črki zakona dovoljuje lovski družini ali drugemu upravljalcu lovišča, da se zapre vase in odklanja vse obveznosti do sosednjih družin in lovišč ter do višje organiziranih enot lovske organizacije oziroma do skupnih obveznosti v lovstvu, kjerkoli so že organizirane.

V nadaljevanju razgovora je bilo podrobno razjasnjeno tudi stališče Lovske zveze Slovenije do lovskega turizma, oziroma so bile obrazložene razmere na tem področju, posamezni ekscesi, ki se pri tem pojavljajo, pa tudi dobre strani te dejavnosti. Pri tem je bilo poudarjeno, da bo osebni standard občanov, ki so v LD včlanjeni, poslej vedno bolj uravnaval obseg turistične dejavnosti. Ogibati bi se morali obeh skrajnosti: ne dati prav nič za turizem na eni strani, oziroma ga preveč razviti v škodo lova in domačega lovca na drugi strani. Zlasti ne smemo zaradi turizma zapostaviti lastnega turizma in gojitve. Ekstra dohodek, ustvarjen s turizmom, pa je treba prav tako nadzorovati v pogledu trošenja, oziroma del tega zajeti tudi v sklade, formirane izven lovišča na višjem nivoju.

Delegacija se je s tovarišem Kavčičem pogovarjala tudi o nadaljnjem razvijanju misli, ki so jih na sestanku obravnavali, ter o njihovem prelivanju v ustrezne konkretne predpise. Pri tem je bilo dogovorjeno sodelovanje z republiškimi forumi in posamezniki pri Izvršnem svetu SR Slovenije, da bi tako lahko izdelali ustrezne predloge, s katerimi bi v široki razpravi z lovsko organizacijo in zainteresiranimi oblastvenimi organi pripravili ukrepe za uveljavitev teh načel. Predsednik Stane Kavčič je tudi za naprej zagotovil lovski organizaciji vso možno pomoč Izvršnega sveta SRS in njegovih organov pri uresničevanju zastavljenih nalog in načrtov za napredek lovstva v Sloveniji.

Rastko Bradaškja

Razgovor ob dveh jubilejih

Vladimir Pleničar

Slovenski lovci praznujemo v tem lovskem letu kar dva pomembna jubileja: šestdesetletnico slovenske lovske organizacije in petdesetletnico strokovnega glasila Lovec.

Zgodovina Slovenskega lovskega kluba, ki se je kasneje preimenoval v Slovensko lovsko društvo in deluje danes kot Lovska zveza Slovenije, je bila izčrpno obdelana že ob petdesetletnici slovenske lovske organizacije. Šestdeset let organiziranega dela slovenskih lovcev je dokazalo, da imamo pravo organizacijsko obliko in vsebino dela za uspešen razvoj lovstva in kinologije.

V počastitev obletnic sem prepisal odlomke iz dela dr. Stanka Bevka »Od kamna do repetirke«, ki je bilo objavljeno l. 1930 ob lovski in gozdarski razstavi v katalogu tedanjega Ljubljanskega velesejma, pogledal sem v zapuščino dr. Ivana Lovrenčiča in prelistal stare letnike Planinskega vestnika.

»Zgodovina lovstva je skoraj tako stara kakor zgodovina človeštva. Seveda pa so se pojmovanje lova, njegov namen in pomen skozi stoletja močno spreminjali. Hkrati s tem se je seveda spreminjal tudi način lova.

Za pračloveka je bil lov življenjska potreba, saj si je le z njim mogel priskrbeti meso za hrano. Majhne živali (črve, polže, žuželke, mlade ptiče) je sprva pobijal kar z roko; do mesa večjih živali pa je prišel le, če je našel po nesreči ali od zveri ubito žival. Kasneje je že začel uporabljati kamen, krepelce in še pozneje palico, ki je z odebeljenim koncem služila kot bat, z ošiljenim pa kot sulica. Drug način lova v pradavnih časih so bile lovne jame oz. prepadi, v katere je pračlovek naganjal živali, ki jih je nato pobil.

V kameni dobi je človek že toliko napredoval, da si je orodje in orožje oblikoval iz kamna, kosti in rogovja. Sulice s konico iz kresilnega kamna so postale metalno kopje. Lovec je lahko uplenil žival na večjo razdaljo. Iz te dobe je znana tudi prača, ki pa za lov ni imela tolikšnega pomena. Ne vemo pa, če je človek v tej dobi že poznal priprave, s katerimi bi ujel žival živo, to sta bila in laso, ki sta še danes v rabi pri primitivnih narodih.

Proti koncu kamene dobe se je pojavil že lok s puščico in to precizno orožje se je uporabljalo do iznajdbe smodnika. Seveda sta lok in puščica v teku svoje zgodovine močno menjala svojo obliko in s tem tudi učinkovitost. Daljše in težje

loke so rabili lovci ravnin, krajše pa oni, ki so lovili v gozdu. Končna oblika v razvoju loka in puščice je lokostrel.

Mostiščarji, ki so prebivali tudi v naših krajih in so bili v glavnem lovci in ribiči, so živeli v kameni in bronasti dobi. Za lov so uporabljali predvsem lok (iz tisovega lesa) in lesene pasti. Imeli pa so že tudi udomačene pse.

Kremenaste konice sulic in puščic sta počasi zamenjala bron in železo. Železna doba je zagospodovala pri nas pred dobrimi 2000 leti. Zmaga je bila železu zagotovljena zaradi njegovih izvrstnih lastnosti: kovnosti, varivosti, različne trdote in prožnosti. Jeklene konice na puščicah so omogočile uporabo loka za lov tudi na največje živali, npr. na slone.

V vsem starem veku sta se ohranila lok in kopje. Lov pa ni bil več življenjska potreba, ampak zabava, obenem pa tudi sredstvo za dosego hrabrosti, vztrajnosti in spretnosti v rabi orožja. Marsikdaj je lov postal tudi zgolj vaja v pobijanju, čeprav ne v tolikšni meri kot večkrat kasneje v srednjem veku. Rimljani so imeli že poklicne lovce, ki so morali izslediti divjad, voditi pse, nadzirati poganjače itd.

Približno v 13. stol. je lok začel spodrivati lokostrel, ki je bil v rabi skozi ves srednji vek. V srednjem veku je postal lov domena privilegiranih stanov. Cesar je nastavil mnogo lovcev, ki so čuvali lovišča in divjad. V tem času so imeli že posebne varstvene revirje pa tudi že prve lovske predpise (glede obleke, opreme, orožja).

Skupni lovi so začeli postajati vedno manj podobni pravim lovom, zlasti odkar so se jih začele udeleževati tudi žene mogotcev. Lov je postal zabava v pobijanju živali. Proti koncu 16. stol. so začeli divjad celo trpinčiti. Zapirali so jo na grajska dvorišča, naganjali v ribnike in jo pobijali.

V tem času so že poznali smodnik. Iznajdba smodnika sega sicer že v l. 1330, vendar je mogla postati puška porabna za lov šele l. 1517, ko so izumili prižiganje smodnika s kresilnim kamnom. Sredi 17. stol. so puške dobile kremen, vgrajen v petelina. Puške so nato doživljale stalne izboljšave (risane cevi, dvocevke, vžigalna igla, repetirka, avtomatka).

V novejšem času se je znova spremenil način in namen lova. Danes je lov spet bližji onemu iz davnih časov. Postal je važna gospodarska panoga, hkrati pa šola ljubezni do narave. Danes lovci divjad negujejo. Ustanavljajo svoje organizacije, ki skrbijo za smotrni odstrel, za pravičen lov in drugo v zvezi z lovom. Tako lov danes združuje koristno s prijetnim in dosega v naši družbi priznanje, ki mu pripada.

Ob zlatem jubileju (50. letnik) strokovnega glasila za lov in kinologijo »Lovec« pa sem se spomnil še na že objavljene spomine dr. Ivana Lov-

Foto P. Adamič

renčiča. Njegovo zapuščino čuva dr. Janko Lavrič. Še enkrat bi priklical v spomin odlomek, objavljen v dnevnem časopisju 16. XI. 1909:

»Slovensko lovsko društvo bo začelo s 1. januarjem izdajati svoje glasilo. Novi list se bo v prvi vrsti bavil z lovom in vsem, kar je z lovom v kakršnikoli zvezi. Poglavitni namen lista bo pojasniti in obrazložiti našemu ljudstvu narodno, gospodarsko in vzgojevalno važnost lova. Skušal bo udomačiti v naši lepi slovenski domovini tak način izvrševanja lova, da bodo lovci po eni strani upoštevali umno ravnanje z divjadjo, t. j. da ne bodo le lovili, ampak tudi gojili, po drugi pa da bodo lovili kakor veleva veselje do narave in čut etike in estetike, brez katere postane lov brutalno, človeka nevredno opravilo. Novi list se bo bavil z biološkimi vprašanji lovne divjadi, priobčeval bo zanimive dogodljaje iz lovskega življenja, prinašal izkaze ustreljene divjadi, razmotrival lovske probleme ter reševal lovska pravna vprašanja s posebnim ozirom na lovsko pravo, kakršno naj bo.

Tudi najzvestejšega spremljevalca in pomočnika vsakega pravega lovca ne bo list pustil vnemar in bo stremel za izboljšanjem pasjih pasem, da bomo polagoma vzgojili tako pleme, ki bo našim razmeram in tlem primerno. Zbirali bomo lovsko narodno blago, ki ga je še dovolj med lovci. List se bo pri tem bavil z jezikoslovjem in etimologijo, kolikor spada v to stroko. Pobрати bo treba

po raznih dnevnikih in drugih časopisih raztresene lovske beležke, da se jih otme pozabi.«

To je bil za začetek dokaj obsežen, temeljit in zahteven načrt. Naša revija ga je lepo izpolnjevala.

L. 1957 je izdala Lovska zveza Slovenije, ob petdesetletnici delovanja slovenske lovske organizacije, stvarno kazalo »Lovca« od leta 1910 do vključno 1956/57. Kazalo bi bilo treba dopolniti z zadnjimi desetimi letniki, dodati pa še seznam člankov iz naše stroke, ki so bili objavljeni v drugih glasilih oz. listih, ker nam lahko marsikaj zanimivega povedo.

Ne vem, koliko naših lovcev npr. ve, da se je naš največji pesnik Francè Prešeren, ki je sicer znan po svoji ljubezni do narave, tudi aktivno udeleževal kot lovec. Naj citiram odlomek iz Planinskih spominov Jakoba Aljaža, ki so bili objavljeni v XXII. in XXIII. letniku Planinskega vestnika:

»Vrata so znana, zato jih ne bom vnovič popisoval. Ni pa širšemu občinstvu znano, da je naš prvi pesnik dr. Prešeren rad hodil v Vrata na lov. O dr. Prešernu sem veliko izvedel tukaj na Dovjem. Tukajšnja domačinka Reza Šetina je kot brhko dekle veliko občevala z dr. Prešernom, ki je nji na čast tudi pesmico zložil; žal, da jo je na stara leta zgubila, ko je bila omožena na Dovjem. Rojena je bila na Dovjem 30. sept. 1823, poročena 20. febr. 1860, umrla 17. marca 1913.

»Prvi ljudje, ki so dosegli
višine Kredarice in Ledin... Bili so lovci in pastirji.«
Narisal arh. Vlasto Kopač

Služila je kot dekle v Kranju na »Stari pošti«, kjer je bil dr. Prešeren na hrani; rad je hodil v kuhinjo se zabavat in dovtype praviti, tako da so tudi drugi gostje hodili v kuhinjo ga poslušat. — Večkrat je prišel dr. Prešeren z lovsko družbo v Vrata na lov in vselej je morala Rezika Šetina, dokler je bila še samica, lovcem v Vratih kuhati. Pri taki priliki je dr. Prešeren prerokoval: »Vi še ne veste, kako imeniten lov bo enkrat v Vratih!« Rezika je bila ponosna, da so se ji, zali gorenjski deklici, klanjali imenitni gospodje, med njimi dr. Prešeren!« (Jakob Aljaž: Planinski spomini, Planinski vestnik, XXIII/1923, str. 33).

Marsikako zanimivo lovsko misel in dejstvo najdemo tudi v knjigi Evgena Lovšina, ki jo je izdal ob petdesetletnici Slovenskega planinskega društva »V Triglavu in njegovi soseščini«. Na str. 91 npr. pravi: »Prvi ljudje, ki so dosegli višine Kredarice in Ledin, so prišli po poslu. Bili so lovci in pastirji.« Na str. 101 pa med drugim takole pravi: »Lovcu in pastirju srce ne miruje, dokler ne pride na najvišji vrh.« In še na str. 149: »Trentarski divji lovec Breginjec je prvi znani človek, ki se je drznil naskočiti Triglav na njegovi najtežji strani: preplezal je menda okrog leta 1890 severno steno v skrajnem vzhodnem delu.«

Tako je zapisanih po raznih revijah še mnogo dejstev in dogodkov, ki zanimajo tudi lovce in ne samo planince, ljubitelje narave in druge bralce. Pred zgodovino smo odgovorni, da zberemo vse,

kar je našega, slovenskega o lovu, lovcih, divjadi itd.

Rad prebiram stare letnike »Lovca«, saj se ob njih spočijem od naporenega dela. Prav tako rad prebiram tudi leposlovje, ki mi vedno znova in na svoj način razkriva lepoto narave. Tako npr. me vsako pomlad pretrese Finžgarjev opis »Na petelina«. Tudi jaz občutim s pisateljem: »Moje srce pa je prevzelo čustvo, v katerem je bila grenka kaplja...«

Tako sem se ob lepem lovskem prazniku zamislil v preteklost našega lova in lovske organizacije, prelistal nekaj naše literature in povezal nekaj tujih in svojih misli za vezilo. In še moja želja: da bi naše društvo in glasilo dočakala še mnogo lepih jubilejev in da bi ob vsakem teh jubilejev mogli govoriti o novih in novih uspehih.

Novi predpisi v lovstvu in disciplinski postopek

Franjo Sok

Težko sem se odločil za to pisanje. Pred leti je namreč naše glasilo prineslo obširnejšo razpravo o disciplinskem postopku proti članom lovskih družin. Obrazložena so bila osnovna načela, ki jih je treba spoštovati, če naj bo disciplinski postopek vzgojen za storilca in druge člane lovske organizacij. Izražena so bila načela, ki jih je treba spoštovati zato, da ugotovimo sam disciplinski prekršek in storilca prekrška. Spoštovanje procesnih pravil nima namena uvesti birokratizma v lovske vrste, ampak so procesna pravila zato, da se izključi samovolja ter da prejme kazni tisti, ki jo je dejansko zaslužil. V zadnjem času sem dobil v roke nekaj disciplinskih odločb lovske družine, s katerimi so bili lovci kaznovani s prepovedjo lova ali pa z izključitvijo iz lovske družine. Iz teh odločb posnemam, da najbrž opravljam brezplodno delo. Posamezniki, med njimi očetje omenjenih odločb, so verjetno pozabili, da so lahko tudi oni v bodočnosti žrtve samovolje. Drugače si ne morem razlagati odločb, ki niso za nikamor.

Kaj se je z novimi predpisi v lovstvu spremenilo v disciplinskem postopku zoper člane lovske družine? Do uveljavitve temeljnega zakona o lovstvu (Ur. l. SFRJ, št. 16/65) v zvezi s temeljnim zakonom o društvih ter republiškim zakonom

Le mirneje!

Foto T. Križnar

o lovstvu (Ur. l. SRS, št. 22/66) so v lovskih družinah vodila disciplinski postopek posebej izvoljena disciplinska razsodišča ali pa samoupravni odbori družin. Zoper odločbe disciplinskih razsodišč ali upravnega odbora je bila dopustna pritožba na višjo lovsko organizacijo, t. j. na področno lovsko zvezo. Ta je imela svoje disciplinsko sodišče, ki je smelo odločbo družine potrditi, spremeniti ali razveljaviti. Zoper rešitve pri področni lovski zvezi so se lovci včasih pritožili na republiško lovsko zvezo, ki je tudi imela svoje disciplinsko razsodišče. Z rešitvijo pri področni zvezi, v izjemnih primerih pri republiški lovski zvezi, je bilo dokončno odločeno o disciplinskem prekršku. O disciplinskih prekrških so odločale lovske organizacije same. Državni organ se ni vmešaval v te zadeve. Danes, po uveljavitvi prej citiranih predpisov, vodijo disciplinski postopek tudi posebna disciplinska razsodišča, v nekaterih lovskih družinah pa so si upravni odbori pridržali disciplinsko kaznovalno pravico. Zoper odločbo disciplinskega razsodišča ali upravnega odbora lovske družine je možna pritožba le na občni zbor lovske družine. O pritožbah odloča torej reden ali izreden občni zbor družine. Pritožbene na višjo lovsko organizacijo ni več. V družini sami tedaj odločijo dokončno, ali je posamezen njihov član zaslužil tako ali drugačno kazen, ki je predpisana v samih pravilih družine. Odločijo torej dokončno tudi o izključitvi člana iz družine.

Prva razlika med disciplinskim postopkom po starih predpisih in disciplinskim postopkom po

novem je v tem, da danes v družini sami odločijo o disciplinski kazni svojega člana, medtem ko so poprej odločale višje lovске organizacije. Ta široka pravica je prav gotovo veliko zaupanje lovskim kolektivom. Morda je ta demokratičnost zapeljala posameznike, da so zašli v nepravilnosti. Ni namen tega članka, da bi našteval ugotovljene napake. Bojim pa se, da bodo državni organi zvedeli za naše polomije in bo s tem zaradi redkejših negativnih pojavov padla senca na slovensko lovstvo.

Omenjena široka pravica lovskih družin ima korekturo v tako imenovanem upravnem sporu. Zato se zagovorniki neomejene oblasti prezgodaj vesele. V disciplinskem postopku kaznovani lovski tovariši, zlasti oni, ki so bili izključeni iz lovske družine, imajo zagotovljeno sodno varstvo svojih pravic. V 68. členu zakona o upravnih sporih je namreč rečeno, da o kršitvi z ustavo zajamčenih pravic samoupravljanja ali kake druge temeljne pravice ali svoboščine odloča vrhovno sodišče, čeprav ni posebej predvideno drugačno sodno varstvo. Prizadeti lovci imajo tedaj za zaščito svojih pravic možnost sprožiti upravni spor. O tožbi odloča upravni senat Vrhovnega sodišča SRS. Te svoje pravice se lovci pridno poslužujejo. Na vrhovnem sodišču je že več tožb zoper odločbe, s katerimi so bili lovci izključeni iz svojih družin. Osamljene tožbe so tudi že rešene v korist tožnikov, druge pa čakajo na rešitev. Druga značilnost disciplinskega postopka po novih predpisih je torej v tem, da je zoper odločbo lovske družine možen upravni spor. Upravni se-

nat vrhovnega sodišča tedaj preizkuša zakonitost postopka. Po preizkusu zadeve ima senat več možnosti, kako rešiti zadevo. V lovskih zadevah bo po mojem mnenju senat vrhovnega sodišča najčešče odločbo lovske družine o disciplinski kazni odpravil. S tem bo vzpostavljeno stanje, kot je bilo pred samo uvedbo disciplinskega postopka. Po lovski družini izključeni bo s tem ostal polnopraven član lovske družine, čeprav bodo očetje disciplinske odločbe robantili in grozili z izstopom iz družine.

Ko upravni senat vrhovnega sodišča preizkuša zakonitost disciplinske odločbe lovske družine, ima na vpogled ves material predhodnega disciplinskega postopka. Zato bo ob taki preizkušnji spoznal zrelost enega ali drugega lovskega društva. Pokazalo se bo, kje je disciplina zares kršena. Obratno pa se bo tudi pokazalo, kje je disciplinski postopek insceniran iz samovolje in napačnega pojmovanja demokratičnosti. Zaradi tega je priporočljivo, da lovske družine uvedejo v disciplinske postopke red.

Omeniti je treba še eno značilnost disciplinske kazni po novih predpisih. Po starih predpisih je imela izključitev iz lovske družine v disciplinskem postopku dalekosežne posledice. Izključeni je namreč izgubil pravico loviti nasploh, dokler ni bil sprejet v drugo lovsko družino, ali nazaj v isto (čl. 25 starega republiškega zakona o lovu). Po novem temeljnem zakonu o lovstvu pa izključeni ne izgubi pravice loviti, kajti pravica loviti divjad ni več vezana na članstvo v lovski družini. V 23. členu temeljnega zakona je namreč rečeno, da lovske organizacije, ki gospodarijo z lovišči, lahko dovolijo ob določenih pogojih občanom, ki niso člani lovske organizacije, športni lov in rekreacijo. Zaradi tega določila se utegne dogoditi, da bo izključeni član zahteval od svoje bivše družine, da mu dovoli loviti v družinskem lovišču, češ da plan odstrela še ni dosežen. Kako se bo lovska družina v takem primeru izmotala iz zadrege, je težko dati učinkovita navodila. Da lahko zahteva to pravico pri drugih družinah, je samo po sebi razumljivo. Odklonitev dovoljenja brez utemeljenih razlogov ne bo zadoščala, ker ima odklonjeni po mojem mnenju pravico do pritožbe.

Že v uvodu sem nakazal, da me pri mojem pisanju vodi misel, kako pomagati lovskim družinam, da ne bi zpravile pridobljenega ugleda. Menim, da bi morala imeti vsaka družina v svojih pravilih ali v poslovniku načelne določbe glede samega disciplinskega postopka zoper svoje člane. Po mojem skromnem mnenju ne bi bilo odveč, če bi bilo določeno vsaj, da je treba disciplinske mu osumljencu povedati, katerega konkretnega dejanja je osumljen, da ga je treba pozvati na pismen ali usten zagovor, da je treba izvesti dokaze, ki govore za osumljenčevo krivdo in doka-

ze, ki jih v svojo razbremenitev ponuja osumljenec, da je treba osumljencu predočiti dokaze, ki govore zoper njega in mu dati možnosti, da se o njih izjavi, da je treba odločbo o disciplinskem postopku izdati pismeno in podobno. Šele na ta način bodo imeli člani disciplinskega razsodišča v rokah pripomoček, ki jih bo opominjal na dolžnosti v zvezi z njihovo funkcijo.

Januar

Do polovice meseca je še lov na zajca, če plan odstrela še ni dosežen. Po novem ga tudi v tem mesecu lahko še lovimo na brakadah in pogonih. Če pa je veliko snega ali sren, prenehamo z lovom nanj. Tam, kjer lovišča nočemo vznemirjati z gonjači ali psi, lahko organiziramo nočno čakanje. Lovci se zberó v lovski ali planinski koči ali pa na kakšni gostoljubni kmetiji in se zvečer sporazumno in organizirano razidejo na čakališča. Nočno čakanje pri polni luni bo navdušilo vsakega lovca, zlasti še, ker bo mnogokrat prilžnost upleniti lisico. Lovec, ki je večš klicanja na zajčji vek, bo imel gotovo uspeh.

Do 15. januarja lahko streljamo tudi še fazane, vendar ne v snegu in na krmiščih. Tudi divje race in gosi imajo lovno dobo. Ob hudih zimah pa ne bomo prekomerno streljali, ampak gostom s severa raje pomagali. Na odprtih vodah in plitvinah natrosimo koruze, žitnih odpadkov, želoda, kuhanega krompirja ali topinamburja, zelenjavnih odpadkov itd.

V tem mesecu lovimo še kune belice in zlatice. Lovno dobo imajo tudi vidre, ki jih ponoči čakamo ob odprtih vodah in jim nastavljamó pasti. Stalež vider je zaradi onečiščenih voda močno upadel, zato jih lovimo le tam, kjer delajo občutno škodo na ribah. Novi lovski zakon dovoljuje lov na vidre od 1. septembra do konca februarja.

Divjad se je zbrala okoli krmišč in najvažnejša lovčeva naloga je sedaj nadzor lovišča. Vsak človeški sled v lovišču je sumljiv. Poostriti je nadzor nad samotnimi kmetijami in kozolci. V svetlih nočeh je treba opraviti več nočnih obhodov.

V fazanja krmišča obesimo drobovje odrtih lisic in kepe govejega loja. Fazani nam bodo hvaležni tudi za vsako prgišče zelenja (krmni ohrovt) in koš senenega zdroba. Dolge zimske večere izrabimo za strokovno izobraževanje. Na družinskih posvetih poskrbimo za kvalitetna lovška predavanja. Za konec skupnih lovov je prav, da organiziramo družabni večer, kamor povabimo tudi žene, da se jim vsaj malo oddolžimo za vse dneve, ko so morale samevati.

S. K.

Raziskovalno delo odseka za lovstvo IGLG pri umetni vzreji jerebic

»Lovec« številka 7/1967 je v rubriki »Po lovskem svetu« objavil zapis iz nemške lovske revije »Wild und Hund« o slabih angleških izkušnjah z umetno vzrejo jerebic. Ker je uredništvo »Lovca« v zvezi z objavo tega prevoda prejelo določene pripombe in vprašanja, sem podpisani prosil za razgovor o umetni vzreji jerebic v Sloveniji Janeza Čopa, predstojnika odseka za lovstvo na Inštitutu za gozdno in lesno gospodarstvo (IGLG) v Ljubljani in Jožeta Jurečiča, člana upravnega odbora Lovske zveze Krško. Odsek za lovstvo IGLG se namreč že tri leta bavi s poskusno umetno vzrejo poljske jerebice, Lovska zveza Krško oz. več lovskih družin te zveze pa ima svojo lastno jerebičarno.

Konec novembra sem obiskal biologa Janeza Čopa. Dobil sem ga v inštitutovi jerebičarni sredi voljer, kjer mi je odgovarjal na zastavljena vprašanja.

Kaj je dovedlo do umetne
vzreje jerebic?

Umetna vzreja fazanov je stara že nad dvesto let, ter tako dognana in preizkušena, da danes ni več noben problem povečati stalež fazanov ali pa jih

na novo naseliti tam, kjer so zanje pogoji. Z umetno vzrejo fazanov so lovci začeli predvsem zato, ker zaradi človekovega posega v naravo pa tudi drugih razlogov ni pogojev za uspešno naravno razmnoževanje te divjadi. Isto velja za jerebico. V vseh evropskih deželah je stalež jerebic v upadanju. Vzrok temu je predvsem v intenziviranju kmetijstva, nenehnem naraščanju poljedelske mehanizacije, vedno večji porabi agrokemičnih sredstev, širjenju komunikacij in prometa, zgodnje košnje, zginjanje mešanih kultur, remiz, nastajanje monokultur itd. Poleg tega vplivajo na stalež jerebic tudi klimatske nepravilnosti, predvsem deževne pomladi in ostre zime. Z umetno vzrejo jerebic so najprej — leta 1930 — začeli v Franciji, kmalu potem pa tudi drugod.

In končni povod, da je v Sloveniji prišlo do umetne vzreje jerebic?

Isto, kar sem navedel za upadanje staleža jerebic na splošno, velja tudi za Slovenijo. Neposreden povod, da je naš odsek pred štirimi leti predlagal Lovski zvezi Slovenije študijsko obdelavo umetne vzreje jerebic v naših razmerah, pa je bila huda zima 1962/63. Kako je ta zima vplivala na stalež jerebic v Sloveniji, naj pove nekaj številok: leta 1960 je bilo uplenjenih 18 600 jerebic, leta 1961 16 700, leta 1962 11 700 in leta 1963 — samo 1900. Zadnje navedeno leto je bil odstrel minimalen, ker so jerebice zaradi izgub pozimi 1962-63 skoraj povsod zaščitili. Zadnja tri leta smo zopet imeli razmeroma ugodne pomladi in mile zime, zato se je stalež jerebic nekoliko popravil.

Na divje prašiče

Foto P. Adamič

Voljere za umetno vzrejo jerebic pri oddelku za lovstvo IGLG v Ljubljani

Toda zaradi slabih pogojev v naravi se stalež jerebic po naravni poti zelo počasi popravlja. Zato smo tako kot drugod po svetu tudi pri nas prišli na misel o umetni vzreji.

Kje v inozemstvu ste zajemali izkušnje?

Cilj mojih študijskih potovanj v inozemstvo je bil med drugim tudi umetna vzreja jerebic in da bi tuja izkustva čim koristneje uporabili pri nas. S pomočjo FAO štipendije, tehnične pomoči, Lovske zveze Slovenije in IGLG sem imel priložnost videti in spoznati problematiko umetne vzreje te divjadi na Danskem, Češkem, v Angliji, Italiji in pred kratkim tudi na Madžarskem.

Ali ima jerebica v Sloveniji pogoje za intenzivnejšo gojitev?

Poljska jerebica je za naše lovce in za razvoj lovskega turizma v Sloveniji pomembna divjad. Razen tega v kmetijstvu ne povzroča nobene škode, ampak samo korist — predvsem s pobiranjem semen raznih plevelov in škodljivih žuželk. V Sloveniji je od skupnih 1 980 000 ha lovni površini 628 000 ha kmetijskih obdelovalnih zemljišč. Od tega je po rajonizaciji, ki jo je opravil naš odsek, upoštevajoč klimatske (vremenske) in pedološke pogoje (sestava tal) ter nadmorske višine — 400 000 ha zelo ugodnih za gojitev poljske jerebice. Pri tem so mišljeni I., II. in III. bonitetni razred; izven teh jerebica nima ugodnih življenjskih pogojev.

Ali res pri umetni vzreji povzroča največje težave parjenje?

Osnovni problem umetne vzreje jerebice je njen način življenja. Fazan živi v poligamiji (množenstvo), jerebica pa v monogamiji (enoženstvo), torej v parih. Največje težave gojiteljem res povzroča parjenje, ki ga po svetu opravljajo bolj ali manj uspešno na več načinov. Prve uspehe pri

tem so dosegli Francozi, upoštevajoč pravilo, da si jerebice — samci ali samice — same »svobodno«
izberejo svoje »partnerje«. V veliko (centralno) voljere spuste na spomlad enako število samcev in samic. Petelinčki in kokoške imajo možnost, da se med seboj dobro ogledajo in se sparijo. Ob straneh te večje voljere so nameščene manjše gajbice, v katere se pari, iščoč mirnega kotička, takoj umaknejo. Od tu jih lovec-gojitelj premesti v posebne voljere za nesnice. Na ta način danes pariyo jerebice le še ponekod. Dosežen je bil namreč določen napredek (Anglija) in sicer s prisilnim parjenjem, ki je uspešen v 90 %. Pri tem je važno ugotoviti, kdaj se prične parjenje jerebic v naravi. Na čas parjenja namreč vplivajo razni, predvsem vremenski pogoji. Jerebice, ki jih nameravamo spomladi spariti, držimo že od oktobra ločene po spolih, samce posebej in samice posebej. Teden ali dva po parjenju v naravi, ko so tudi jerebice v voljeri že zelo nemirne, denemo vsako kokoško posebej v svojo voljere in 10—15 minut kasneje spustimo k vsaki še petelinčka. Takoj se opazi, če sta se našla prava dva. Ljubimkata na svoj način; petelinček obkroža svojo »izvoljenko«, kokoška pa mu z značilnim »prikimavanjem«
odgovarja. Navadno je

Enodnevne jerebičke iz inkubatorja v fazaneriji »Kozorog«, pripravljene za prenos v inštitut

njuna »zakonska zveza« zelo trdna in samček je zelo ljubosumen. Pride pa tudi do ločitev. Če parjenje ne uspe, petelinček navadno napade kokoško. Zato je tedaj nujna stalna človekova prisotnost. Samec je često tako hud, da s kljunom tolče samico po glavi in jo poškoduje. V treh letih naše poskusne umetne vzreje so bili tudi primeri, da je kokoška napadla petelinčka. Samce, ki se ne sparijo s prvo jerebico, poskusimo združiti na enak način z drugo, tretjo jerebico itd. Izkazalo pa se je, da petelinček, sparjen pri drugem ali tretjem poskusu v »zakonu« večkrat dela velike težave in se končno tudi »loči«. Zgodilo se je celo, da je ubil kokoško že med nesnostjo.

Kaj predvsem vpliva na nesnost?

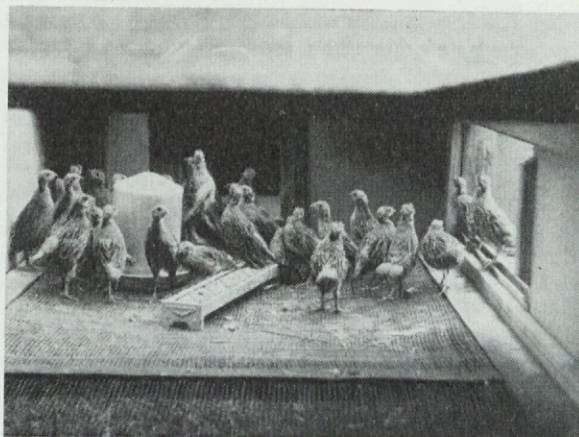
Pri tem igra važno vlogo sestava matične jate. Z umetno vzrejo jerebic v Jugoslaviji oz. na Hrvaškem in v Srbiji so začeli leta 1955. Uspehi so bili slabi. Napaka je bila v tem, da so matične jate sestavili iz pozimi odlovljenih jerebic. Ko so prezimile v voljeri, so v zgodnji pomladi sestavili pare. Nesnost je bila slaba oz. večina kokošk sploh ni nesla. Tudi fazanke, odlovljene v lovišču, v voljeri slabo nesejo ali pa sploh ne. Iz tega sledi, da je treba pričeti z umetnim vzrejanjem od jajca navzgor ali pa z nakupom matične jate v jerebičarni. Jerebice iz jerebičarn so mirnejše, kar je velikega pomena.

Kaj pa prehrana?

Hrana v jerebičarni je umetna (briketirana) z dodajanjem zelene krme. Vendar prakticiramo tako, da hranimo jerebice osem mesecev z umetno hrano, briketi, preko zime pa z naravno, predvsem zrnato (ajda, proso ipd.). Sodelujoč s tovarno Agrokombinata Emona »Močna krmila« že razpolagamo s specialno hrano za jerebicesnesnice. Za vzrejo jerebičjih kebčkov smo spčetka uporabljali iste brikete kot za fazanske kebčke (Fz-p), letos pa nam je omenjena tovarna izdelala tudi poskusno količino briket za jerebičje kebčke.

Kako se je razvijala poskusna jerebičarna na vašem inštitutu?

Pričeli smo leta 1964 in sicer s kebčki, ki smo jih dobili od LD Mengeš in LD Ajdovščina. Spomladi leta 1965 pa smo sestavili 11 parov. Tega leta je bila poprečna nesnost 37 jajc na kokoško, najmanj 14, največ 58. Leta 1966 smo imeli 13 parov, poprečna nesnost 42 jajc, najmanj 21, največ 60. Leta 1967 smo držali 25 parov, poprečna nesnost 44 jajc, najmanj 11, največ 73. Procent oplojenosti in izvaljivosti se je sukal med 75 in 90 %. 10—12 dni po izvalitvi (v inkubatorju) smo kebčke imeli v zaprtem prostoru. Toda po-

Jerebice v vzrejni voljeri odseka za lovstvo IGLG v Ljubljani

gin predstavlja še vedno kočljiv problem. Do desetega dne starosti nam je poginilo po 20—25 % kebčkov. Ta rezultat ni zadovoljiv; še nadalje je treba preučevati prehrano, boleznin in drugo.

Kakšne težave so še pri vzreji jerebic?

Problem nastane po petih tednih starosti, zlasti v vročih poletnih dneh, ko mlade jerebice dobesedno ponorijo. Tekajo po voljeri, glasno vrešče, se kljujejo med seboj in celo pobijajo. Zdi se, da je temu vzrok premajhen prostor, oz. preveliko število jerebic na določenem prostoru. V voljeri 5 × 5 m smo držali 30 jerebic pa so »ponorele«. Razdelili smo jih v dva večja prostora in pretepanja je bilo konec. To je dokaz, da je v jerebičarni potrebno večje število manjših vzrejnih prostorov in izpustov. Dalje je pri držanju jerebic važno, da so ene in iste jerebice, tj. od izvalitve, vedno skupaj. Če bi npr. jeseni predjal jerebico v voljero k drugim jerebicam, jo te, v večini primerov, takoj napadejo in celo ubijejo.

Kakšni so rezultati vaše jerebičarne?

Že leto potem, ko smo dobili v našem inštitutu jerebice, smo dali naše kebčke za matično jato v Vurberg (LZ Maribor), kjer bodo šli v lovsko leto 1968/69 že z matično jato 50 parov. Leta 1966 je naš inštitut dal LZ Krško za jerebičarno v Velikem Mraševu pri Podbočju 31 jerebic, istega leta pa tudi več jerebic LD Tišina v Pomurju ter LD Fajtji hrib (LZ Gorica). Dalje smo istega leta iz naše jerebičarne spustili v lovišče LD Koper 50 jerebic. — Leta 1967 smo spustili v lovišče LD Sorško polje 40 jerebic, 50 pa zopet v lovišče LD Koper. Sedaj je v jerebičarni našega inštituta 140 jerebic. V sezoni 1968 bomo držali le 25 parov, druge pa bomo spomladi spustili v parih.

Kako se umetno vzrejene jerebice prilagodijo naravi?

To je vsekakor še precej odprto vprašanje. Išče-mo še pota in zato je tudi potrebno, da s tem raz-iskovalnim delom nadaljujemo; to pa je odvisno od financiranja Lovske zveze Slovenije.

Lovci domnevajo, da se jere-bice zlasti jeseni, ko se zberó v večje kite, odselijo?

Ponekod, kjer smo jerebice spustili, se dobro drže določenega predela (Sorško polje), ponekod (Koprsko) so pa — po pripovedovanju lovcev — »zginile«. Da bi mogli ugotavljati njihove pre-mike oz. selitve, vse spuščene jerebice tudi ozna-čimo na nogah z že od daleč vidnimi barvastimi obročki. Da bi spuščene jerebice zadrževali v do-ločenem lovišču, smo se odločili, da jih bomo pričeli spuščati spomladi — že v parih. Morda bo ta način boljši.

Kdov Sloveniji oz. Jugoslaviji se še ukvarja z vzrejo jerebic?

Z vzrejo jerebic se od lanskega leta dalje v Slo-veniji ukvarjajo tudi: »Kozorog« v Cerkljah pri Kranju, »Fazan« v Beltincih in »Petrovci« v Pomurju, ki so vzredile matične jate iz jajc, uvože-nih iz Anglije. Za informacijo še to, da je cena za eno iz Anglije uvoženo jerebičje jajce 1600 do 1800 S din. Razen tega mi je znano, da so se v Jugoslaviji pričele baviti z umetno vzrejo te divjadi tudi fazanerija v Puli, Zelendvoru, Kar-lovcu in Slavonskem Brodu.

Odkod sredstva?

Od vsega začetka, sedaj že četrto leto, financira to delo iz lovskega sklada Lovska zveza Slove-nije oz. preko nje in področnih zvez naše lovske družine. V tem lovskem letu je Lovska zveza Slo-venije za to študijsko temo prispevala 3 600 000 starih dinarjev.

Kakšne so perspektive?

Naša želja je, da se razširi umetna vzreja jerebic v korist vseh naših nižinskih lovišč, za kar so perspektive. Naš inštitut je vsem lovskim družin-am oz. zvezam, ki imajo pogoje za jerebičarno, pripravljen pomagati z jerebicami za sestavo ma-tične jate ter s strokovnimi nasveti. Pripravljeno imamo tudi predavanje s 70 diapozitivi.

*

Na uredništvu »Lovca« se je zglašil član uprav-nega odbora LZ Krško in Lovske zveze Slovenije Jože Jurečič, ki mnogo časa in skrbi žrtvuje jere-bičarni v Velikem Mraševu pri Podlogu in drži stalno zvezo z odsekom za lovstvo IGLG v Ljub-ljani. Seveda sva začela takoj razgovor o jere-bicah:

Jerebičarna lovskih družin Vse foto J. Cop
LZ Krško; spredaj voljere za nesnice, desno umetne
koklje in izpust

Kako da ste se odločili za umetno vzrejo jerebic?

Krško polje je bilo vedno znano po številnih in močnih kitah jerebic. V lovni sezoni pred hudo zimo 1962-63 so jih samo v lovišču LD Krško inozemski lovci uplenili nad 400, domači pa okoli 200. Pred zimo so ostale v lovišču še močne kite, skupno 200—300 jerebic. Vsa prizadevanja čla-nov lovske družine — jerebice so izdatno krmili, orali sneg s traktorji in ga prekopavali okrog krmišč — niso pomagala. Do pomladi je ostalo samo še nekaj jerebic. Seveda smo jih potem v vseh loviščih LZ popolnoma zaščitili do l. 1966, ko je bilo uplenjenih 114 jerebic. Izkušnje so nas privedle do tega, da čakanje na jerebico, da se sama razmnoži, pomeni biti brez vsakega odstrela. Samo dva izhoda sta: ali jerebice vsako zimo odloviti in prezimiti, ali pa preiti na umetno vzrejo, najboljše pa je oboje. Vedeli smo, da je umetna vzreja jerebic precej dražja od umetne vzreje fazanov, a smo se kljub temu odločili zanjo.

Kako ste organizirali ustanovitev vaše jerebičarne?

Iniciativo je seveda dala področna lovska zveza, lovske družine z najboljšimi pogoji za jerebico na Krškem: Dobova, Kapele, Brežice, Artiče, Videm, Krško, Cerklje in Veliki Podlog pa so pravilno razumele položaj. Vsaka od osmih LD je določila po enega člana v upravni odbor jerebičarne, tri člane pa tudi LZ Krško. Upravo jerebičarne je prevzel in zanjo odstopil tudi svoj vrt požrtvo-valni člani LD Veliki Podlog Jože Jurečič, ki kljub enakemu primku in imenu z menoj ni v nikakem sorodstvu.

Odkod finančna sredstva?

Vsaka lovska družina je v prvem letu namenila za jerebičarno od 100 000 do 200 000 S din, sku-paj 1 150 000 S din. Vseh stroškov do konca maja

1967 je bilo milijon in pol. Razliko je krila LZ Krško. Tudi v tem lovskem letu so družine sklenile prispevati enako vsoto kot lani, čeprav zaenkrat še ne pričakujejo kakih posebnih uspehov. Del sredstev, pridobljenih iz lovskega turizma, so pripravljene žrtvovati za poskusno vzrejo jerebic, v korist svojih kakor tudi drugih lovišč v Sloveniji, ki imajo pogoje za to plemenito divjad.

Vsak začetek je težak in najbrž tudi v vaši jerebičarni ni šlo vse po sreči?

Od inštituta v Ljubljani smo 25. avgusta 1966 dobili 31 desettedenskih jerebic, ki so v naših voljerah — ločene po spolih — dobro prezimile. Na spomlad smo sparili 24 jerebic, 7 petelinčkov pa je ostalo v rezervi. Poprečna nesnost je bila zelo velika, verjetno največja v Jugoslaviji — 55 jajc na kokoško. Težave pa smo imeli pri valjenju. Inkubator »Victoria«, zelo primitiven, ki stane 77 000 lir in ga je LD Veliki Podlog podaril velik ljubitelj jerebic, naš lovski gost iz Italije, Carlo Ostani. Zaradi pokvarjenega toplomera v inkubatorju, česar nismo takoj ugotovili, se je pokvarilo precejšnje število jajc. Druga težava je bila, ker smo bili brez grelcev. Kebčke smo ogrevali kar v primitivnih okroglih zabojih s toplotnimi žarnicami. Slaba stran je bila tudi, ker so bili zaboji spodaj brez propustne mreže za blato, ki se je kebčkom nabiralo na noge. Tudi možnost okužbe z boleznimi je bila tako večja. Čeprav smo na dnu zabojev vsak dan menjali papir, to ni bilo dovolj. Kljub vsem težavam pa smo prvo leto vzredili na matični par 20 jerebic. Za začetek kar lep uspeh, kar je v prvi vrsti zasluga odseka za lovstvo IGLG, še posebej predstojnika odseka Janeza Čopa in našega požrtvovalnega upravnika jerebičarne Jožeta Jurečiča.

Ali ste vaš uspeh primerjali z drugimi jerebičarnami?

Obiskali smo jerebičarno oziroma fazanerijo Zelen dvor pri Varaždinu. Nesnost je bila tam precej slabša, poprečno okoli 25 jajc na kokoško. Pač pa so z boljšo tehnično opremo imeli boljšo valjivost, nad 90 % od oplojenih jajc.

Ste letošnje jerebice spustili v lovišče?

Letos vzrejenih jerebic nismo spustili v lovišče, pač pa lansko matično jato. Letošnje držimo v izpustih, petelinčke posebej in kokoške posebej. Zanima nas zadržanje mladih jerebic. Najbolj nas je presenetilo, da so jerebice po petem tednu starosti tako rekoč ponorele oz. podivjale. Njihovo divjanje se je ponovilo večkrat na dan in se celo stopnjevalo do takšne mere, da je bilo več ranjenih in skoraj vsak dan tudi kakšna mrtva.

Ključvale so se po glavah, hrbitih in si pulile repe. Bajе je temu vzrok premajhen prostor oziroma preveč jerebic v takem prostoru. Odgovora na ta pojav nisem našel v zadevni literaturi. Sedaj, konec novembra, so se umirile. Mnenja sem tudi, da bo boljši uspeh, če jerebice prezimijo v jerebičarni in jih spustimo v lovišče spomladi, čeprav bodo zato stroški jerebičarne nekaj večji. Za nadaljnji razplod bomo obdržali le 25 parov, vsem drugim pa bomo prizanesli s prisilnim parjenjem, in naj se same v lovišču prosto združijo v pare. Menim, da bo pri nas tak način izpustitve koristen tudi zavoljo križanja umetno vzrejenih z onimi v naravi. Pri nas namreč ni bojazni, da spuščene jerebice ne bi takoj prišle v stik z jerebicami v lovišču. Spustili pa jih bomo tik pred parjenjem, tako da jim instinkt ne bo narekoval pobega iz lovišča, ampak kar se da hitro paritev.

So tudi vas razočarale angleške izkušnje, objavljene v »Lovcu«?

Glede slabih angleških izkušenj, češ da se umetno vzrejene jerebice, spuščene v lovišče, ne drže določenega prostora, smo povprašali tudi v Zelen dvoru. Tam so nam zatrjevali nasprotno, da se namreč umetno vzrejne jerebice, spuščene v njihovo lovišče, zelo dobro drže svojega prostora. Upajmo, da bomo v teku časa s potrpežljivim proučevanjem jerebičjega življenja točneje lahko odgovorili tudi na to vprašanje.

Francè Cvenkel

Vest

Marko M.

*Mrak se je spustil spet,
rahla megla pokrila je svet.
Polje zeleno v tišini leži,
le čriček prepeva, se veseli.*

*Jaz hodim po polju skozi meglo,
pot si utiram — gledam v nebo.
Krivico sem storil naravi tej,
kaj si, puška, storila — poglej!*

*Mrtvega nosim domov,
viteza temnih gozdov,
ki vedno se pasel je sredi teh trat
in ponosno nosil svoj vitki je vrat.*

*Kaj sem naredil, tega čriček ne ve,
kakšno krivico sem storil — ve moje srce.
Za klobukom zataknjena zelena vejica,
v njegovo kri pomočena...*

Gamsja pravda

Robert Lamprecht

Deset let je minilo, odkar je bil v 3. št. Lovca 1957 objavljen moj članek »Gojitev in odstrel gamsov v našem lovišču«. Namen članka je bil pokazati, kako se da v kratkem času popraviti, kar je bilo zaradi neznanja zgrešenega v desetih letih. Šele po petih letih se je v Lovskem oprtniku, Lovec št. 10, 1962, oglasil Franc Kenda. Od tedaj pa v našem glasilu nisem ničesar več zasledil. Domnevam, da je F. Kenda s svojo zdravo zamisljivo o odstrelu gamsov ostal prav tako osamljen kakor jaz v LD Pogorevc. Piscu tega članka sem priskočil na pomoč v Lovcu št. 6, 1962, v katerem sem mu na podlagi ugotovljenega staleža gamsov prikazal vsaj približen prirastek in temu primeren odstrel. Leta so hitro tekla, toda od nikoder nič več kaj pomembnega o naših gamsih. Zato sem bil nadvse presenečen, ko sem zasledil v 6. št. Lovca 1967 članek Mirka Koširja »O naših gamsih«. Z zadovoljstvom ugotavljam, da še žive spomini na moje članke. To mi daje upanje, da se bo počasi le obrnilo. Iz vsebine članka posnemam, da so dvajsetletne izkušnje pri odstrelu gamsov le pokazale, da v nedogled ne more iti od zgoraj navzdol. Veseli me, da je LD Kranjska gora krenila po poti, ki daje zagotovilo, da bo imela v lovišču poleg primerne staleža tudi ustrezno število gamsov z dobro zasnovo. Edino od takih lahko pričakujemo, kar si najbolj želimo, da bo poleg krasne trofeje tudi zlata ali vsaj srebrna medalja. Ohraniti prav takšne gamse do primerne starosti pa ni lahko, ker je ocenjevanje v naravi izredno težko. In ravno dobra zasnova 3—5-letnega gamsa je največkrat zanj usodna, kajti vrhunsko trofejo lahko pričakujemo le od gamsa, katerega trofeja s petimi leti doseže vsaj 106 do 110 točk. Vse drugo ostane pri poprečju ali pa med škarotom. Če torej hočemo priti do vrhunskih trofej, moramo neglede na starost in spol, iztrebiti iz lovišča vse, kar vanj ne spada. Čeprav se tega mnogi zavedajo, pa to le počasi, obotavljaje prehaja v dejanja. Na podlagi izkušenj, z dobro voljo in odločnimi ukrepi se to da vskladiti z gojitvenimi načeli. Toda pri toliko različnih nazorih me je desetletno opazovanje prepričalo, da bo šla sedanja zgrešena praksa pri odstrelu gamsov v nedogled. V glavnem se nazori o gojitvi gamsov razhajajo v tem, da eni zagovarjajo odstrel od spodaj navzgor, drugi obratno, tretji — večina — pa ostajajo med obema skrajnostima neglede na rdeče pike, ki so že marsikje postale

bolj formalnost. Povod, da se po petih letih ponovno spuščam v gamsjo pravdo, mi je dal članek »Gamsi in rdeče pike«, Lovec 7, 1967. Ko sem ta članek večkrat prebral, sem našel v njem mnogo ugotovitev, ki 100% drže in ki jih lovec lahko pridobi le med gamsi v prosti naravi. Nikakor pa nisem mogel dojeti, da je sedanji, recimo petnajstletni odstrel gamsov pri nas pokazal, da že lahko pričnemo z odstrelom od zgoraj navzdol. Ali je morebiti vzrok za to prav v tem, ker avtor pravi, da je bilo v osemletnem obdobju — po statističnih podatkih LZ Slovenije — uplenjenih veliko preveč mladih gamsov, starih pa mnogo premalo. Celo II b gamsov ali bolje rečeno škarta naj bi bilo škoda, ker da tudi taki gamsi lahko počakajo do petletne starosti. To verjetno zato, da bi se ne plodili zgolj gamsi z dobro zasnovo. V nadaljevanju pa pravi, da bi po pravilu moralo pasti 90 % lovni gamsov in le 10 % nelovnih. To se pravi, pri staležu 100 živali in 20% odstrelu, 18 kozlov nad pet let in le 2 izpod te starosti. Zamisel je sijajna, toda na žalost le teoretično možna, ker nobena družina tega ne zmore. Ali avtor ne ve, da si je vsa ta leta sleherni lovec na gamse prizadeval, da upleni čim lepšo trofejo, kakršno nosijo le močni gamsi, stari nad deset let. Mnogim to ni uspelo, ker smo od začetka pri odstrelu uporabljali zgrešeno metodo in nam je tako ostalo preobilo »drobiža«. In ta zgrešena metoda se nam sedaj na novo servira! Pri nas ne delimo gamsov v lovne in nelovne, ker zakon predvideva, da so lovni vsi gamsi od mladiča do najstarejšega kozla ali koze. Bolj ustrezno jih je ločiti v dobre in slabe in s tega vidika določati odstrelni plan. Le na ta način bi mogli ohraniti našim loviščem nekaj kvalitete, ki jo iz leta v leto bolj pogrešamo. Pisec naj ne obžaluje, da je doslej padlo mnogo premalo starih gamsov in da jih je vsaj še nekaj ostalo. Kajti zavajanje k temu pač ni potrebno, ker sleherni stremi za tem iz lastnih nagibov. Prepričan sem, da bi bila vsaka lovska družina, ki ima na voljo gamse, zelo zadovoljna, če bi lahko po planu odstrelila kakih 60 % nad pet let starih gamsov. V omenjenem članku sem tudi ugotovil, da LD Kranjska gora niti ne planira nelovnih do pet let starih gamsov za odstrel. Ker so tam gamsi prehodni in se od avgusta do oktobra zadržujejo na severni strani Karavank in so tako najboljši kozli plen avstrijskih lovcev, je potem razumljivo, da v prsku med kozami na naši, južni strani gospodarijo ponajveč tri do štiriletne kozli. Če je stanje v resnici takšno, potem se vprašujem, kako je mogoče, da so v LD Kranjska gora odstrelili v desetletnem obdobju gamse s poprečno starostjo 9—10 let — kar sem posnel iz članka v Lovcu št. 6, 1967. Morebiti je prav ta način odstrela pokazal, da bo treba začeti z gojitvenim odstrelom od spodaj navzgor —

Ali je...?

Foto P. Adamič

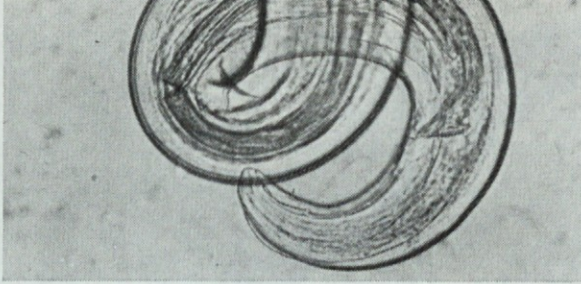
če naj obdržimo v lovišču primerno število kakovostnih gamsov. Izkušnje uče, kaj je prav in kaj ne. In tega se je treba držati. Da je bil v lovišču LD Kranjska gora v letih 1957—1966 možen tak odstrel, sem iz tabele v tem članku prišel do tehle zaključkov: Po prikazani tabeli bi bil za desetletno obdobje poprečen stalež gamsov 168. Od tega poprečen odstrel 12,3 živali, pogin pa celo 14,5, skupaj na leto 26,8. To se pravi, da je bil poprečni odstrel 12 gamsov, starih nad pet let. Po mladini je potemtakem segla narava sama in s tem prihranila lovcem naboje, nošnje v dolino, prikrajšala družinsko blagajno in zavezala hudobne jezike.

Precejšnja škoda je prav v tem, ker je z ozirom na še kar dober stalež odstrel tako majhen. Vse to je LD Kranjska gora uvidela in s tem ovrгла okoli odstrela vse tisto, kar je v 7. št. Lovca prikazano kot dobro. Za konec se samo sprašujem, kako bi izgledala naša gamsja lovišča danes, če bi bilo sploh možno odstreliti 90 % gamsov, starih nad pet let. Ker nam že tako primanjkuje zrelih gamsov, ne smemo na noben način posegati po njih še v večjem številu. Lahko se nam zgodi, da nad deset let starega gamsa ne bo več v lovišču. Odstrel od spodaj navzgor je za tiste, ki ne gledajo v bodočnost, nesprejemljiv. Začeti pri vrhu, pa pomeni uničiti še tisto, kar je ostalo.

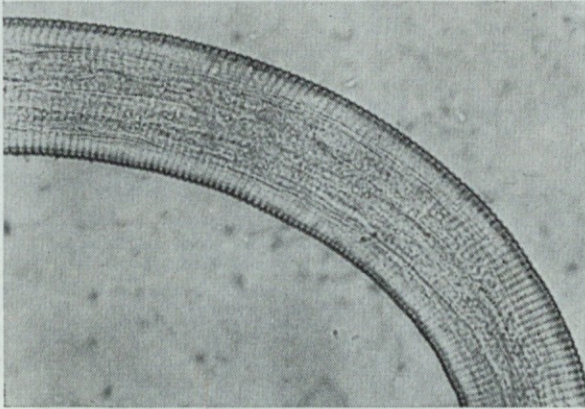
Zajedavec iz jelenovega podkožja

J. Brglez, R. Rakovec, H. Hribar

Pred časom smo pri uplenjenem jelenu z Ljubljanskega barja v podkožju ugotovili okrog 30 vozličev, orehove velikosti. Omenjene vozličice smo našli samo v podkožju na hrbtu na vsaki strani hrbtenice. Že pri otipu kože smo začutili govejim ogrcem podobne zajedavske tvorbe, vendar smo vozličice dobro omejili in izločili šele pri odiranju kože. Vozličici so bili pri otipu trdi, sestavljeni iz vezivnega tkiva. Pri prerezu smo v notranjosti takšne tvorbe ugotavljali drobljivo, ponekod redko tekočo maso, temno rdeče barve. Pri mikroskopski preiskavi notranjosti prvih vozličev smo ugotovili dele prerezanih zajedavcev, njihove ličinke, ki jih s strokovnim imenom imenujemo *mikrofilarije* in ki so značilne samo za zajedavce družine filarid (Filariidae). Pri pazljivem odstranjevanju zajedavcev v naslednjih vozličih, zajedavci so zviti znotraj vezivno-tkivnega oboda, nam je uspelo dobiti dolge, nitaste zajedavce, velikosti do 70 cm pri samicah in okrog 7 cm pri samcih. Pri favnistični obdelavi izoliranih zajedavcev smo določili zajedavsko

Zadnji del samca, vrste *Onchocerca flexuosa* iz jelenovega podkožja z Ljubljanskega barja

Značilna progavost zajedavčeve povrhnjice

Mikrofilarije — razvojne oblike Foto R. Rakovec zajedavca

vrsto, ki je poznana pod imenom *Onchocerca flexuosa* (Wedl, 1856).

Omenili smo že, da zajedavca opredeljujemo v družino filarid. Filaride so izredno pomembni zajedavci človeka in domačih živali predvsem v tropskih krajih, kjer povzročajo pri ljudeh velike zdravstvene težave in zapuščajo veliko invalidnost med prebivalstvom. To so zajedavci vezivnega tkiva, seroznih votlin, sinovialnih vrečk, mezgovnih žil in drugih tkiv. Za svoj razvoj zajedavci potrebujejo vmesnega gostitelja, ki so največkrat krvosesi insekti.

Znano je, da nekatere redke vrste filarid najdemo pri domačih živalih in pri divjadi tudi v hladnejših klimatskih pasovih.

Tako so doslej najdene že vrste filarid in sicer *Wehrdikmansia cervipedis* na Poljskem pri jelenjadi (*Odocoileus* spp.) in pri kanadskem jelenju (*Cervus elaphus canadensis*) v Združenih državah Amerike.

V sosednji Avstriji sta leta 1955 L. K. Böhm in R. Supperer ugotovila predstavnika filarid v podkožnem vezivnem tkivu srnjadi. Zajedavec se imenuje *Wehrdikmansia rugosicauda*. To so majhne filaride, okrog 2 centimetrov velike.

Onchocerca flexuosa je v Evropi že znana. Omenjajo jo že V. Augustin leta 1913, J. Kleitz leta 1908 in drugi. Pri nas v Jugoslaviji doslej zajedavca še nismo ugotovili.

Kaj vemo o zajedavcu?

Imenovana filarida je po velikosti med največjimi. Našli so samice, velikosti tudi do enega metra. Zajedavec se zvije v notranjosti vezivnotkivnega izrastka. Takšen izrastek je pravzaprav reakcija gostitelja na škodljivo delovanje zajedavca. Gostitelj na takšen način poskuša omejiti škodljivo delovanje zajedavca in ga izločiti. Oblikovne značilnosti zajedavca so izrazite, zato zajedavca lahko prepoznamo. Najbolj značilen je samec. Zadnji konec smo posneli pod mikroskopom. Povrhnica zajedavca je nabrana, prečno progasta, kar lahko opazimo na sliki. Znano je, da samica imenovanega zajedavca izloča tisoče živih ličink v svoje okolje. Navadno ličinke potujejo po krvi in jih krvosesi insekti dobijo pri jemanju krvi. Nekatere vrste filarid pa izločajo svoje ličinke tako, da ob dotiku kože gostitelja z vodo samica približa svojo odprtino za izločanje ličink najbolj spremenjenim delom na koži. Stotisoči ličink zaplavajo potem v vodo, da bi poiskali vmesnega gostitelja.

Razvoj zajedavca vrste *Onchocerca flexuosa* zaenkrat še ni znan. Vendar mislijo, da se zajedavec razmnožuje s pomočjo krvosesnega insekta, ki sodi največkrat h komarjem.

Zanimivo je morda omeniti, da smo pri samicah ugotovili, da so nezrele ličinke zaščitene z ovojnico, značilne hruškaste oblike.

Gotovo je, da omenjeni zajedavec zdravstveno ni preveč pomemben za jelenjad. Pri površnem pregledu navadno zajedavskih tvorb pri živalih ne opozorimo. Tudi pri odiranju kože je potrebno posvetiti posebno pozornost zajedavskim tvorbam, da bi jih odkrili.

Kljub vsemu pa je po našem mnenju potrebno, da pregledamo čimveč jelenjadi. S takšnimi pregledi bi ugotovili razširjenost omenjene zajedavske bolezni, kar je gotovo pomembno v biološkem in epizootiološkem pogledu. Tudi ta bolezen je namreč vezana pri širjenju na gostiteljevo okolje in njegove navade. Pri takšnih boleznih, kjer zajedavec potrebuje za razvoj še vmesnega gostitelja, pa je potrebno tudi temu določiti in spoznati tiste dejavnike, ki so značilni za prenašanje bolezni.

FOTO: RADO ČENCIC

50 let, pol stoletja, je »Lovec« zvest spremljevalec in vodnik slovenskega lovstva, v njegovih težkih in svetlih obdobjih. Na zelenih platnicah vseh števil letošnjega letnika — 1967/68 — s tradicionalno Gorupovo sliko gorskega lovca je število 50 obdano z lovorovim vencem. Od januarja 1910 do danes so številni sodelavci zbrali pomemben zaklad lovske literature na domala 20 000 tiskanih straneh in na knjižno polico postavili 50 knjig, 50 letnikov »Lovca«.

Pionirji slovenskega lovstva, z dr. Ivanom Lovrenčičem na čelu, so s prvim »Lovcem« prižgali ogenj na našem lovskem ognjišču, ki od tedaj nenehno širi našo lovsko zavest in kulturo. Tedanjemu slovenskemu lovcu, ki je bil ponajveč le čuvaj in gonjač pri graščaku in drugi petični nemški in nemčurski gospodi, je pokazal njegovo lastno lovsko pot. In potem je ves čas stal na braniku za napredek lovstva in bil kažipot zlasti v obdobjih organizacijskih in zakonskih sprememb. Z »Lovcem« smo si odprli vrata v širni svet lovstva, da smo, včeraj komaj poznani, danes upoštevani kot enaki med enakimi.

Kakor je često naporna lovčeva pot do plena, tako je bila večkrat tudi naporna pot našega lista. Toda v času svojega izhajanja je premagal vse težave. Zato mu tem bolj pripada — kot tudi vsem njegovim ustvarjalcem — zlat lovorov venec.

Lovska zveza Slovenije Lovcu ob zlatem jubileju

V zgodovini 50 let ne pomeni mnogo, če pa v tem času človeštvo preživi dve svetovni vojni, prehodi pot od polfevdalnega stanja do graditve socializma, skromen stroj razvije do vesoljskih raket, potem pomeni ogromno. V naših vrstah je le malo ljudi, ki še pomnijo prvo številko »Lovca« — glasila Slovenskega lovskega društva, ki je izšla januarja 1910. Zato velja ob zlatem jubileju našemu glasilu in vsem njegovim dosedanjim sodelavcem za opravljeno delo vse priznanje in iskrena zahvala vseh slovenskih lovcev, vnaprej pa mu želimo — v skladu z novimi nalogami in razmerami — prav tako veliko uspeha v prizadevanjih za napredek lovstva in lovske organizacije na Slovenskem.

Prihodnjih 50 let bo prav gotovo bistveno drugačnih, kot pa so bila pretekla. Slovenski lovci, ki so pred več kot pol stoletja ustanavljali v nedrih avstroogrške monarhije svojo, slovensko lovsko organizacijo, so se pod pritiskom avstronemške raznarodovalne politike še kako dobro zavedali pomena lastnega glasila, s katerim so pri svojih članih hkrati s posredovanjem strokovnega lovskega znanja, lovske etike, navad in običajev ter z organizacijskim povezovanjem predvsem budili tudi narodno zavest in ljubezen do materinega jezika. Tudi v tem smislu je »Lovec« opravil že pred prvo svetovno vojno neprecenljivo delo, ga nadaljeval med obema vojnoma in po osvoboditvi leta 1945 znova posegel kot pomemben vzvod zlasti na področje prosvetljevanja mladega članstva, ki je napolnilo lovske vrste.

V vojnih letih je »Lovec« molčal, ni ga bilo, lovci pa so se v ogromni večini ta čas bojevali za svobodo, za človeka dostojno življenje v novi socialistični skupnosti, za nove socialistične odnose. Bojevali so se za svoje domove in za obstoj slovenskega naroda, ki ga je hotel fašizem iztrebiti. Lovci so še posebej čutili in razumeli, da se obenem bojujejo tudi za svoje gozdove, za svojo divjad, proti privilegijem in za nove odnose v lovstvu. Ob drugih silnicah in naprednih silah, ki so vodile slovenske borce v revolucionarni boj za svobodo in novo življenje, ni bila na zadnjem mestu tudi patriotska zavest, katero je »Lovec« v dolgih letih svojega obstoja vedno budil in gojil skozi vrste in strani tiskanih besed. Dokaz je tako številna udeležba lovcev v NOB.

Po končani zadnji vojni in osvoboditvi smo na temeljih priborjane nove družbene ureditve naše domovine postavili tudi novo lovsko organizacijo. Njeno graditev in razvoj je spet zvesto spremljal naš »Lovec«. Še posebno pomembno vlogo je imel za vzgojo in prosvetljevanje članstva, za graditev in utrjevanje lovske organizacije, vplival pa je v skladu z naprednim hotenjem lovcev tudi na priprave za sprejem lovske zakonodaje, ki je vsekakor izražala doseženo razvojno stopnjo in mesto lovstva v naši povojni socialistični družbi.

Brez glasila, brez našega »Lovca«, si tudi vnaprej ne moremo zamisliti svoje lovske organizacije. Kakor smo ga potrebovali v preteklosti, tako nam je nepogrešljiv tudi danes, ko si prizadevamo v novih razmerah utrditi lovsko organizacijo, do najvišje stopnje razviti nove socialistične odnose v lovstvu in zagotoviti napredek lovstva v Sloveniji nasploh. Ob tem je pred lovsko organizacijo v celoti kot tudi pred posameznimi njenimi člani polno zahtevnih in odgovornih nalog, ki jih lahko uspešno opravimo samo s skupnimi močmi. In prav pri izpolnjevanju teh nalog in povezovanju vseh moči smo »Lovcu« namenili še prav posebno vlogo in nalogo. Naj bo torej jubilejno leto našega glasila praznik in zlata priložnost ne samo za pregled prehojene poti, marveč in predvsem mobilizacija nas vseh za izvedbo zastavljenih nalog in naših razvojnih načrtov.

Ko ob zlatem jubileju dajemo »Lovcu« naše iskreno priznanje za opravljeno delo, pa hkrati pozivamo njegove stalne in občasne sodelavce ter vse slovenske lovce, da s svojim sodelovanjem in vsestransko nesebično pomočjo tudi vnaprej omogočijo, da bo naše glasilo lahko res vedno na čelu boja in prizadevanj za napredek lovstva v Sloveniji in Jugoslaviji.

Predsednik
Rado Pehaček

FOTO: CIRIL POGACAR

FOTO: MITJA MIKEC

FOTO: PETER ADAMIČ

BESEDA UREDNIŠTVA

»Lovec« bi pisal sedaj že svoj 58. letnik, če ne bi bilo svetovnih vojn. Vojni sta namreč obesili na rame veliki večini lovcev vojaško puško namesto lovske, v drugi svetovni vojni pa se je »Lovec« tudi pridružil kulturnemu molku slovenskega tiska v protest proti fašistični in nacistični okupaciji. V prvi številki »Lovca«, ki je izšla januarja 1910, je glavni pobudnik slovenskega lovstva in kinologije dr. Ivan Lovrenčič napisal program našemu glasilu, ki je v marsičem še danes prav tako živ in veljaven kakor pred 58 leti. V njem so med drugim tudi tele besede:

»Lovec hoče v prvi vrsti vzgajati lovce in sicer v te besede polnem pomenu. Baval se bo z vsem, kar je z lovom v kakršni koli zvezi. Lov, ki se ga izvršuje pravilno, ni le velikega narodno-gospodarskega pomena — saj samo na Kranjskem spravi nad 1 milijon (zlatih avstrijskih) kron v promet vsako leto — temveč ima tudi svojo vzgojevalno moč. Lov je šola preudarnosti, vztrajnosti in doslednosti, šola prisotnosti duha, šola hladnokrvnosti. Vse te lastnosti morajo odlikovati pravega lovca. On prekani najbolj zvito žival, zalezuje divjačino z železno vztrajnostjo, on ostane v najnevarnejših položajih miren, hladnokrven in ve si v hipu pomagati iz zagate. Poleg tega je lov nemalega pomena v ljudskem zdravstvu, ker človeka navaja zopet nazaj k naravi, ki je izvir telesnega zdravja in svežosti duha.

Toda ne samo tega, kako je gojiti divjačino ter kako jo je pravilno loviti, ampak tudi to, da je ravnati z živalmi kot s čutečimi bitji, hoče »Lovec« vcepiti v srca svojim tovarišem.

Svojim čitateljem hoče iti »Lovec« zlasti v taci vprašanjih na roko, ki se tičejo izvrševanja lova samega. Prinašal bo poučne razprave, objavljaj lovsko-naravoslovne študije, priobčeval zanimive doživljaje, opisoval in ocenjeval večje love, ki se po Slovenskem prirejajo, seznanjal lovce z najnovejšimi iznajdbami na polju lovske tehnike itd., pripovedoval svojim čitateljem o lovskih razmerah drugih narodov, zlasti slovanskih, o katerih naši lovci malo slišijo. S posebno vnemo se bo »Lovec« pečal z lovčevim četveronogim tovarišem — psom. Lemež bo treba precej globoko potisniti, ko bomo začeli to ledino orati, zakaj trda je...«

S 600 naročniki in posojilom 2000 kron zlate veljave je tedanje uredništvo spustilo svoj novo stesani čolnič v valove. Prvi krmar mu je bil dr. Lovrenčič, ki ga je spretno vodil skozi viharje in mimo čeri. »Z jadrani mu je krmo popravil«, ga z vso požrtvovalnostjo gradil ter krepil in danes tiskani glas slovenskega lovskega glasila sega tudi čez meje svoje male domovine in z njim je 13 000 zavednih, organiziranih lovcev. V polstoletju rednega izhajanja se je pri »Lovcu« zvrstilo 14 urednikov, ki so po svojih najboljših močeh opravljali zaupano jim delo. Toda lovci naj sami presodijo, če je njihovo glasilo hodilo po pravi poti.

FOTO: RADO CENCIC

FOTO: RADO CENCIC

FOTO: RADO CENCIC

FOTO: MARJAN LANGUS

FOTO: MARJAN PFAJFER

Kjer so Alpe pred mnogimi milijoni let vzkipele k soncu in so v njenih skalnih naročjih vzcetele čudovite gorske livade, po katerih je Zlotorog, bajeslovni beli gams z zlatimi roglji, nekoč v davnih časih vodil in čuval svoj trop, tam — če hočeš — se začinja naša dežela, tam se začenjajo naša lovišča. Zlatoroga ni več, toda kot simbol na lovskem znaku še vedno čuva naša lovišča, čuva jih 13 000 slovenskih lovcev, organiziranih po načelih samoupravljanja v 408 lovskih družinah, od ponosnega Triglava do zleknjenih Gorjancev, od nižin Pomurja do sinjega Jadrana. Vse z zlatorogovim znakom za klobukom pa druží skupna vez, glasilo v zelenih platnicah, kot so zelena naša polja in gozdovi, list, ki v začetku vsakega meseca seže v roko slehernemu slovenskemu lovcu v mestu in oddaljeni vasi, iskreno, toplo kot lovec prijatelju lovcu.

Lovcu tudi priznanje kinologov

Vzporedno z razvojem slovenskega lovstva se je razvijala tudi lovska kinologija. Leta 1910, tri leta po ustanovitvi Slovenskega lovskega društva, je bila že prva tekma ptičarjev na Domžalskem polju. Slovensko lovsko društvo, ki mu je predsedoval dr. Ivan Lovrenčič, je leta 1913 organiziralo drugo takšno tekmo. Kmalu po prvi svetovni vojni, 23. februarja 1921, je bilo v Ljubljani ustanovljeno prvo slovensko in jugoslovansko kinološko društvo — Klub ljubiteljev ptičarjev, ki je bil pionir slovenske in jugoslovanske kinologije. Toda razvoj kinologije je preraščal njegove klubske okvire in leta 1924 je bil ustanovljen Jugoslovanski kinološki savez. Vse večja potreba po šolanem lovskem psu pa se odraža v ustanovitvi pasemskih organizacij: Klub ljubiteljev brakov — sedaj Klub za goinče — je bil ustanovljen leta 1924, Klub ljubiteljev jarmarjev — sedaj Klub ljubiteljev jazbečarjev in terierjev — leta 1926 in Društvo brak jazbečar leta 1929. Vsi kinološki klubi so povezani v Kinološki zvezi Slovenije, ki je bila ustanovljena leta 1946. Njen član je tudi Zveza klubov za vzrejo športnih in službenih psov, ki se je razvila iz Kluba ljubiteljev športnih psov, ustanovljenega leta 1922.

Kinologi skrbijo za vzrejo psov čistih pasem in njihovo šolanje, za sodniški in vodniški kader, prirejajo razstave, tekmice, predavanja in izdajajo kinološko literaturo. V zadnjem času posvečajo posebno pozornost delu lovskega psa po krvnem sledu. V ta namen že vrsto let prirejajo tekmovanja psov po krvnem sledu, zavedajoč se odgovorne naloge lovca do obstreljene divjadi.

Pred 58 leti, ko je pričel izhajati »Lovec«, naši lovci še skoraj nič niso vedeli o strokovni vzreji in vzgoji svojega štirinožnega pomočnika. Ko je »Lovec« v prvem letniku na strani 180 poročal o prvi tekmi psov ptičarjev na Slovenškem, je med drugim objavil naslednje: »Pretežna večina slovenskih lovcev, ki love s psom frmačem, nima pojma niti o posameznih pasmah frmačev niti o tipičnih lastnostih te ali one pasme. Pa tudi o tem si ni na jasnem, kaj se sme oziroma kaj se mora od psa frmača zahtevati. Za apel pri nas zadostuje, če se pes na grmeče povelje ,herein', zdru-

ženo s primernimi kletvicami in žvižganjem, nekoliko ozre na lovca... Da bi znali naši frmači poiskati izgubljene predmete ali izgubljeno divjačino, da bi šli po sledi za obstreljeno divjačino itd., vsega tega se ne zahteva.« Podobno je bilo tudi znanje psov drugih pasem.

Danes je slika vendarle drugačna. Prizadevanja in napor slovenskih kinoloških organizacij ter njihovih članov so vsekakor rodili vidne uspehe. Naš lovec danes veliko ve o psu in ravnanju z njim ter svoje znanje s pridom uporablja v »zeleni praksi«. Zaslugo za to pa ima v prvi vrsti »Lovec«, glasilo slovenskih lovcev, ki je v teku svojega polstoletnega izhajanja prinesel izpod peresa naših najboljših kinoloških piscev številne članke, poročila in obvestila, iz katerih se je vzgajal in učil tudi naš lovec v najbolj oddaljeni hribovski vasi. Od svojega začetka, ko pri nas še ni bilo nobene kinološke organizacije, je »Lovec« že pisal in podarjal, da ni pravega lova brez šolanega psa. V petdesetih letnikih »Lovca«, ki imajo v vseh svojih številkah še posebno rubriko o kinologiji, je zajet in s tem tudi ohranjen velik del naše kinološke zgodovine, našega dela in naporov za rast naše kinologije.

V zahvalo in priznanje je Društvo ljubiteljev ptičarjev, prvotno klub, o katerega nalogah in programu je »Lovec« pisal že pred njegovo ustanovitvijo, podelilo uredništvu našega lovskega glasila ob njegovem zlatem jubileju — zlato plaketo. Kinološka zveza Slovenije pa je na svoji seji, 24. novembra 1967, za Dan republike odlikovala glasilo »Lovec« z redom I. stopnje za zasluge v kinologiji.

FOTO: ROK GASPERSIC

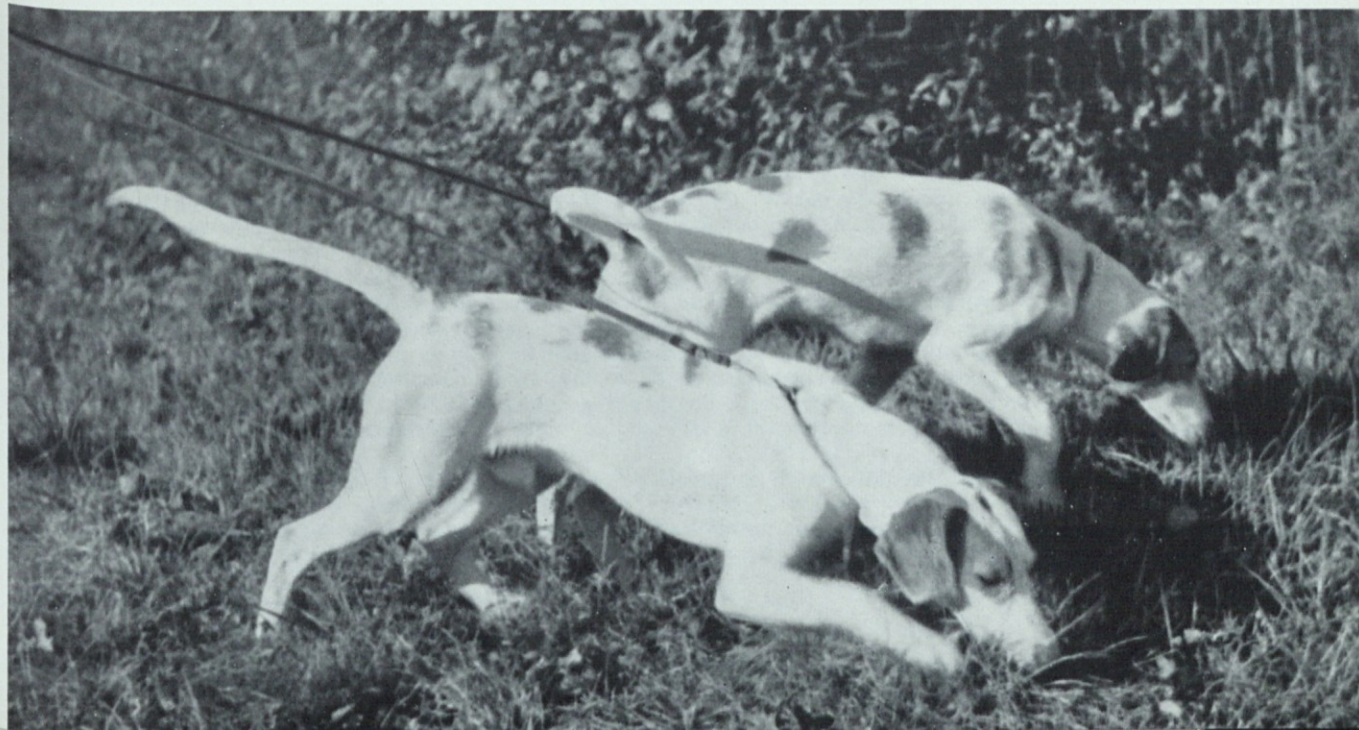

FOTO: RADO CENCIC

Iz gozdov in step je prišel človek-barbar in ustvaril varna naselja, razvil v njih kulturo in se kot kulturni lovec, sledeč pradavnemu klicu lovske krvi, vračal v gozd, v gore in stepe na lov. Ta kulturni lovec ne hodi več na lov iz življenjske nuje, temveč pretežno za svoje ugodje, za zabavo in razvedrilo — za šport. Kulturni razvoj človeka je torej lik lovca docela menjal in spremenil. Sodobni lovec ni več lovec v prvotnem pomenu besede, pobijač, streljač, plenitelj divjadi, marveč njen prijatelj, gojitelj in varuh. To pa more biti le človek, ki je s svojim razumom in srcem zatrl v sebi prabitno krvoločno zver, a ohranil svojo pradavno povezanost z naravo v plemeniti obliki človečnosti.

Da se človek povzpne do takega odnosa do narave, do svojega okolja in zlasti do žive narave, živalstva, mora biti nesebičen, plemenit značaj, ki varuje človeka kot gospodarja-lovca, da ne ubija iz sle po krvi, zavoljo nagona po posesti. Sodobni lovec je torej čistilec in zaščitnik narave v najširšem smislu, v ožjem pogledu pa varuh in prijatelj svoje divjadi. V naravo hodi, da se razvedri, krepi duha in telo, da opazuje in spoznava, da si izpopolnjuje svoje življenjske nazore in da kot gospodar bedi nad življenjem in pravilnim razvojem divjadi in prostega živalstva sploh. Nepodkupljiv, iskren in premišljen mora biti pri srečanjih z živalstvom, poznavalec narave in posebej divjadi in njenih življenjskih navad, da razume, pravilno presoja in brez strasti po pameti in srcu odloča in ukrepa. Zavedati se mora, da je s puško v roki neomejen gospodar nad živalstvom in da zavoljo svojega razuma nima tekmeca med živimi bitji. Ta zavest pa ravno vodi pravega lovca k plemenitosti, da je kot gospodar zaščitnik, prijatelj nebogljene živali. Most do tega je ljubezen do narave, ki vodi k opazovanju, k znanju, po njem do razumevanja, proučevanja, poštenosti, do značaja in lovskega poštenja.

Poleg tega se mora sodoben lovec zavedati svojih dolžnosti do človeške družbe. Pravica lova oziroma divjad nista njegova svojina, temveč last, s katero on kot lovec upravlja. Zato je za obstoj divjadi odgovoren ne le sodobnikom, marveč tudi potomcem, katerim bo živalstvo in posebej divjad ne samo gospodarsko važna, temveč tudi okras in poživljene naravnih lepote okolice. Lovec je torej čuvar enega dela občin dobrin ter varuh naravnih znamenitosti in lepote ...

Prašičje

Francè Cvenkel

Točneje, to so zgodbe o divjih prašičih. Dolgo časa so se lovci prerekali, kako naj se imenuje ta divjad: ali divje svinje, ali merjasci, ali prašiči. Tisti, ki ženskemu spolu dajejo prednost, so jih imenovali divje svinje. Toda s tem so bili prizadeti merjasci, tisti, ki imajo v rilcu zakrivljeno belo trofejo, s katero se ne ponaša vsak lovec. Čekani so za lovca lep in drag spomin, za kakšnega tudi boleč, posebno če so udarili ob njegovo stegno ali trebuh. Da bi pa to mogočno divjad kratkoma imenovali vepre ali merjasec, spet ne bi bilo prav, ker brez svinj ne bi bilo zaroda, ne bi sledili danes te divjadi domala po vseh naših hostah. Zato so rekli, da naj bodo merjasci, svinje in mladiči vsi skupaj: divji prašiči. Toda lovci Jaka, Peter in Joža se še danes s tem ne strinjajo, češ saj merjascev nihče še ni rezal.

Lepo je čakati divje prašiče v poletnih in jesenskih nočeh ob luninem svitu, ko hodijo na njive v oves in koruzo. Toda prašiči imajo odličen voh, pa tudi sicer so izredno previdni, zato je uspeha malo. Še najbolj uspešen lov nanje je v snegu, v svežem snegu.

Z novim letom je lov na marsikatero divjad pri kraju, zato pa lovce z vso silo vleče v zasnežene gozdove pričakovanje na razburljiva srečanja s to našo mogočno, oprezno in pogumno divjadjo.

...

Na Vahti v Gorjancih so pred leti pograbski lovci s svojimi slabimi pihalniki obstrelili merjasca. Kroglja mu je obtičala pod hrbtenico. Gorjance in dolino je pokrival težak južni sneg, lovcem do tja, kjer hrbtenica izgubi svoje pošteno ime. Merjasec se je vrgel v dolino. Z nekaj skoki je premagal debelo snežno oviro in že je bil na drči, po kateri vlačijo les v dolino. Potem mu je nekaj padlo v glavo in jo je mahal po zorani poti naravnost proti samotnemu naselju, Novi gori. Isto pot je ubiral tudi hlapec Štrbenc iz Vinje vasi. Korajžen, vesel je jezdil od kovača vampasto kobilo. Naenkrat je kobila ritnila in zahrzala. Štrbenc je poprijel vajeti in grdo zaklel, pa je bilo že prepozno. Z jezdecem vred se je kobila prevrnila čez snežni nasip ob poti v jarek. Kako se tudi ne bi: ranjeni merjasec je zagazil od zadaj med kobilje noge, češ tale, ki vriska in poje na konju, je najbrž tudi eden izmed tistih, ki so mi prizadejali pekočo bolečino.

Po karambolu je merjasec krenil med vinograde. Pa so ga opazili kmetje, ki so kopali za nov vi-

nograd. Navalili so nanj s krampi in motikami, merjasec pa jim je ušel na Plantanovo dvorišče na Novi gori. Gospodar Janez Plantan — ne bodi len, če se ponuja pečenka — je planil nadenj s sekiro. Ko ga je parkrat kresnil po razboleli hrbtenici, mu tudi merjasec ni ostal dolžan. Pognal se je vanj, ga pritisnil ob plot in mu milo za drago s čekani preparal nogo od kolena do trebuha. Plantan je klical na pomoč, dokler ni padel v nezavest.

Merjasec pa je ubral smer proti Novemu mestu. Kdo bi ga razumel, zakaj prav proti dolenski metropoli, za njim pa Tomo Biček z gnojnimi vilami in Franc Hrovatič s sekiro. Ko je merjasec prispel po cesti prvega reda do vasi Težka voda, se je premislil in zavil spet v sneg na celo ter se skrtil v grmovju. Biček in Hrovatič pa vsak od ene strani nadenj. Merjascu je njuno početje šlo na živce. Skočil je iz goščave, zapuhal in se pognal v Bička, da je odletel rogelj na vilah, Biček pa vznak na zadnjo plat. Čudno bi se znalo izteči, da ni priskočil na pomoč Hrovatič s sekiro, ki je z merjascem docela obračunal. Ubitega merjasca sta naložila na voz, ki se je pravkar odpravljal iz Težke vode na Novo goro po težko ranjenega Plantana.

Ko so tiste dni jedli na Novi gori težko priborjeno pečenko divjega prašiča, so se spomnili tudi ubogega Plantana, ki je ležal v novomeški bolnišnici. Z željo, da bi se mu rana bolje in hitreje celila, so tudi njemu poslali lep kos pečenke, ki jo je sicer Plantan ob dobri kapljici tako zelo čislal. Ranjenec je bil obiska zelo vesel in vonj po pečenki ga je prijetno zaščegetal v nosu. Ko pa so mu pojasnili, da je to pečenka od tistega strašnega merjasca, je prebledel in pečenko odri- nil, ko da bi tudi ta imela čekane.

...

Kdo od Podgorcev ni poznal rajnega gabskega mežnarja in lovca Rukšeta! Po onem dogodku 1952. leta, ko je z enim samim strelom prevrnil v Gorjancih dotlej »največjega in najtežjega merjasca«, bi pa postal skoraj slaven.

Ko je podrl prvega pujska, ga je lov na divje prašiče tako razvnel, da pri gabski podružnici zjutraj, opoldne in zvečer večkrat ni zvonilo. Sicer si je bil pa dobrodušni Rukše svest starega lovskega reka, »da jih divjad največ nese na zadnjem koncu«, zato je vedno pomeril v glavo.

Dan za dnem je vztrajno lazil po Gorjancih, da bi zalotil tistega velikega, ki s svojimi čekani udarja ob debla, visoko človeku do ramen. Pa po gabrskih njivah dela škodo in po gorjanskih košenicah orje s svojim rilcem kot s plugom. Naj le počaka! Rukše mu bo za petami, dokler ne pride tisti veliki trenutek, ko se bo pobliskalo in počilo. Jesenska sapa je pihala iz doline v goro in sonce se je nagibalo k zatonu, ko je Rukše ob mlakuži odkril njegov mogočni sled. Nikjer drugod kot blizu košenic mora biti! Zaril se je v kako goščavo in čaka noči, da bo zopet lahko premetaval rušo po košenicah. Rukše se je sklonil k tlom nad odtise parkljev, stisnil puško in nadaljeval z iskanjem največjega in najmočnejšega pod Trdinovim vrhom. Rahel šum mu je ustavil korak. Rukše napne oči, sam sebi ne verjame! Tam v grmu se je premaknilo nekaj velikega, črnega. To je on! In tamle izpod rilca mu gleda bel čekan! Mežnarju je srce tolklo v grlu. Rukše, Rukše, to je velik trenutek! »Nad beli čekan, v glavo!« je Rukše dvignil puško. Zagrmelo je, da se je stresla gora. Iz grma se je zvalila velika črna žival, svoje dolge noge pomolila kvišku in ...

»O, sto hudičev, saj ima med nogami vime. Krava!« je Rukše izbuljil oči.

Seveda se je še tisti večer zvedelo, da je gabrski mežnar na košenicah v Gorjancih ustrelil Medletovo kravo z Jugorja. Zadeta je bila točno, kamor je pomeril: v glavo pod rog.

Tiste dni so v Gabrju in okoliških vaseh skoraj v vsaki hiši kuhali juho, saj je Rukše razprodal svoj veliki plen. Seveda pa je k izkupičku moral primakniti še dokaj iz svojega žepa, da je Medletova mati mogla kupiti novo kravo.

...

To se je pa zgodilo v tistem lovišču na Kočevskem, kjer je ljubljanskega Petra in loškega Joža zmotil baje sam zlodej, da sta namesto merjasca ubila vsak svojega medveda, kar je po lovskem zakonu velik greh in draga stvar. Da, to se je zgodilo v tistem lovišču, kjer je ribniški Francelj pri prvem pogonu stal na čistini, da so prašiči tekli po goščavi, v drugem pogonu pa v goščavi, da so prašiči tekli po čistem. Ali tam, kjer je

kočevskemu Franceljnu raztreskalo puško na drobne kose. To se je zgodilo torej v lovišču, ki se po pravici imenuje — Polom.

Toda tistega mrzlega januarskega dne pred sedmimi leti ni bila glavna vloga poverjena niti ribniškemu niti kočevskemu, ampak gorenjskemu Franceljnu. Kot gosta so ga postavili na odlično stečino, tja k skali, kjer gredo baje ob vsakem pogonu prašiči v procesiji mimo. »Tu naj stoji, da se jim bo Gorenjec lahko umaknil na skalo in — dober pogled!« so rekli tovariši lovci in odšli z vodjem lova na druga stojišča.

Ko je mrzlo tišino pretrgal glas lovskega roga, znak za začetek pogona, je Francelj navel puško. V daljavi so se oglasili psi in gonjači. V dolini so jeknili prvi strelji. Čuden nemir je napolnil gozd. Franceljna ni več zeblo, še rokavice je potegnili z rok, da je lahko čvrsteje držal puško. Naenkrat pred njim v goščavi šum, skoki. »Glej, da boš dobro pomeril, da bodo čekani, da bo trofeja!« je Francelj prigovarjal sam sebi in že držal puško pri licu. Pa jo je moral povesiti, ker je pred njim stala drobna srnica z lepimi, temnimi očmi.

Potem spet tišina in lovcu je srce zopet normalno utripalo. Toda lovec živi v večnem pričakovanju. Bodo prišli, morajo priti črnuhi z dolgimi rilci! Čuj, zopet šum v pobočju! Aha, zdaj gredo, eden, dva, morda pet? Toda to je le ugibanje. A šum prihaja vedno bliže, vedno bliže. Sedaj bo, kar bo. Napeto pričakovanje in nemir v lovski krvi. Pa je Francelj zopet povsobil puško. Predstavila sta se mu jelen in košuta, zastrigla z uhlji in se pognala v sosednji breg. V jelki je nagajivo začebljala sinička in stresla lovca sneg za vrat.

»Za vraga, prašiči, sabotirajo!«, to je draženje živcev, to je polom!« je Francelj pljunil predse, zaprl petelina na puški in se na stojišču prestopil sem in tja. Tedaj pa mu je nekaj s silo obrnilo glavo, da mu je v tilniku zapokalo. In spogledala

sta se lovec in divji prašič, ki se je vzel od nekoč kot duh. Franceljna je pogledal prav v oči, kot bi mu hotel reči: fant, na stojišču bodi vedno pripravljen, ker črnuhi znamo hoditi tudi po prstih! V desetinki sekunde je moral tedaj Francelj opraviti celo vrsto nalog: napeti puško, se obrniti, jo dvigniti k licu, naravnati mušico skozi kobilico na črnuhovo glavo in užgati. Premalo časa in preveč nalog za nepripravljenega strelca! Pokadil se je sneg in črna butica, ki je pogledala iz goščave, je zginila. Na nastrelu je ostalo le nekaj kapljic krvi.

Ko je bil lov pri kraju, je Rino privlekel dva prašiča. Toda tudi Francelj je hotel imeti čakane. »Saj sem ga zadel, pri moji duši, pošteno sem ga. Moral je obležati nekje blizu. Če še ni mrtev, bo v kratkem,« je Francelj trmasto tiščal svoje.

Tako je več lovcev šlo iskat njegovega prašiča. Še in še bi ga zastonj iskali, če zadeve ne bi rešil Marko, ki je v roki spoštljivo držal velik zob:

»Kri, ki jo je Francelj spustil prašiču, je od zoba, od pravega prašičevega zoba. Našel sem ga nekaj korakov od nastrela. Francelj je dobro pomeril, kam drugam kot v sredino glave. Sredi glave so pa tudi zobje in enega od njih je izbil. Prašiču ni nič hudega, malo ga bo bolela čeljust. Ker je pravemu lovcu trofeja nadvse, naj mu bo ta zob v spomin na njegov prvi lov v Polomu!« Zvečer v Ljubljani je Francelj šele zvedel, da ga je Marko »potolažil« s pravim, pravcatim zobom stare kobile, ki jo je na mrhovišču na Kukovem pozrl medved.

PO LOVSHEM SVETU

Mednarodno tekmovanje jazbečarjev v Neudau – Avstrija

Franc Friškovec

Rad sem se odzval ljubeznivemu vabilu ing. Walterja Hiedla, vodje rodovne knjige avstrijske kinološke zveze in obenem tajnika avstrijskega kluba za jazbečarje, da naj se udeležim mednarodnega tekmovanja jazbečarjev v Neudau na Gornjem Stajerskem v Avstriji. Zanimalo me je iz več razlogov. Predvsem pa sem hotel spoznati uporabnost »jazbečarskega materiala« naših sosedov, samo izvedbo tekmovanja po določilih avstrijskega pravilnika in ne nazadnje sodniški kriterij. Tekmovanje je trajalo tri dni, od 20. do vključno 22. 10. 1967.

Tekmovanje je bilo v revirju grofa Kotulinskega, predsednika avstrijskega kluba za lovske terierje, ki je tudi sam rejec resastih jazbečarjev in je na tekmovanju vodil resasto jazbečarko, ki si je pri-

dobila še posebno nagrado za vodno delo. Že sam ogled lovišča, v katerem je bilo tekmovanje in ki meri približno 1500 ha, je nudil poseben lovski užitek. Tako vzorno urejenega in z divjadjo bogatega nižinskega lovišča skorajda ni videti. Po vsem lovišču so urejene remize, krmne njive in pašniki za divjad, ob prehodih so zgrajene visoke preže, označena stalna stojišča za lov, ob ribnikih pa posebna zakrita čakališča za divje race, vse skupaj pa je povezano z lovskimi stezami. Lovišče ima tudi lastne voljere za gojitev fazanov in rac in še posebno ogrado za umetno gojitev divjih zajcev ter lastno psarno, ki je opremljena z umetnim rovom. Tekmovanje je bilo po določbah avstrijskega pravilnika za preizkušnje jazbečarjev, z letošnjimi spremembami, ki so bile sprejete na podlagi ustreznih sklepov komisije za jamarje pri F. C. I (mednarodni kinološki zvezi) za delo jazbečarjev in dodelitev C. A. C. I. T. (kandidature za naslov mednarodnega šampiona v delu). Tako se take tekme, ki je v bistvu splošna uporabnostna, lahko udeleži največ 15 psov, ki morajo biti že vsi predhodno preizkušeni. Prav tako so od tekmovanja izključeni psi, ki niso sledoglasni, kar velja tudi pri preizkušnjah zasnovnih lastnosti. Pri splošni uporabnostni tekmi se ocenjuje delo na planem in delo psa v rovu skupaj. Pri delu psa na planem se ocenjujejo: sledoglasnost, delo na 500 m dolgem krvnem sledu, šarjenje, odložitve, vodljivost in obnašanje psa na stojišču pri pogonu. Pri delu v rovu se ocenjujejo iste storitve kot pri nas, le da se preizkušnja izvaja le v naravnem rovu s praktičnim jamarjenjem, enako kot na Nizozemskem. Ocenjuje se enako kot pri nas, le da so faktorji vrednostnih števil nekoliko drugačni. Ti faktorji so pri delu na planem (A) nižji, kot faktorji pri delu v rovu (B). Tako je treba pri splošni uporabnostni tekmi, kjer se skupaj ocenjuje pes za delo v rovu (B) in za delo na planem (A), doseči za I. oceno najmanj 156 točk (A-64, B-92), za II. oceno najmanj 122 točk (A-50, B-72) in za III. oceno najmanj 88 točk (A-38, B-50) točk. Temu primerno je bil tudi sestavljen program tekmovanja in sicer tako, da je bila v petek popoldan preizkušnja sledoglasnosti, v soboto delo po krvnem sledu in ostale storitve dela na planem, v nedeljo pa preizkušnja v naravnem rovu.

Na tekmovanju je sodilo 6 sodnikov, ki sta jim pomagala še dva sodniška pripravnika. Vodja sodniškega zbora je bil nadgozdar Herbst, podpredsednik Deutsche Teckelkluba in eden najbolj znanih sodnikov za ocenjevanje dela jazbečarjev; vodja tekmovanja je bil ing. Hiedl.

Ker je bilo letos to že tretje tekmovanje take vrste v Avstriji, je na njem nastopilo 11 psov, v glavnem mlajših, ki so prvič tekmovali v tem razredu.

Po pasmah je bilo 8 resastih jazbečarjev, 2 dolgodlaka jazbečarja in 1 kratkodlaki jazbečar. Vsi vodniki razen enega, ki je bil iz Nemčije, so bili Avstrijci, od teh dve ženski. Dva psa sta nastopila v delu v rovu, ker se jazbečarjem lahko na tekmi podelujeta dva C. A. C. I. T. in sicer: za delo na planem pod pogojem, da je pes dosegel vsaj I. oceno za delo na planem in III. oceno za delo v rovu, ter C. A. C. I. T. za delo v rovu, če je dosegel I. oceno v rovu in I. oceno v sledoglasnosti.

V rezultatih tekmovanja je najprej navedena ocena zunanosti, nato ocena dela, v oklepaju pa število točk za delo na planem pod A in delo v rovu pod B. 1. REMO v. HANNENSHOF — kratkodlaki jazbečar (rdeč) — odlično — 183 točk (A-51, B-132) — I. a — vodnik dr. Muckenschnabl;

2. BIJOU v. HUMMEL-HAUSEN — RD 4673 — resasti jazbečar (svinjske barve) — odlično (CACIB) — 166 točk (A-38, B-128) — I. b — vodnik H. Hobiger;

3. EGON v. STIEBERHEIM — resasti jazbečar (svinjske barve) — prav dobro — 162 točk (A-49, B-113) — I. c — vodnik ing. Roedhammer;
4. CITTA v. d. GAMS — RD 4201 — resasti jazbečar (svinjske barve) — prav dobro — 118 točk (A-39, B-79) — III. a in posebna nagrada za vodno delo — vodnik grof Kotulinsky;
5. QUACK v. IBISHOF — resasti jazbečar (črn) — odlično — 115 točk (A-55, B-60) — III. b — vodnik W. Schachtner — Nemčija;
6. ECHO V. LOU V. BACH — LD 3448 — dolgodlaki jazbečar (rdeč) — prav dobro — 113 točk (A-63, B-50) — III. c — vodnik E. Skala;
7. GUCKI v. d. GAMS — resasti jazbečar (svinjske barve) — odlično — 92 točk (A-38, B-54) — III. d — dr. F. Kosi;
8. KATJA v. d. BLEIBURG — LD 3406 — dolgodlaki jazbečar (rdeč) — prav dobro — 91 točk (A-49, B-42) — P. P. — vodnik dr. Wukovitz;
9. WAXI v. ANNENHEIM — RD 4484 — resasti jazbečar (svinjske barve) — dobro — 51 točk (A-31, B-20) — P. P. — vodnik W. Kalousek.

Psa, ki sta bila ocenjena le za delo v rovu, sta dosegla:

1. JAKOB v. WILDEGGERFORST RD 4387 — resasti jazbečar (svinjske barve) — prav dobro — 132 točk (za ostrost $4h = 4 + 1$) — I. in C. A. C. I. T. — vodnik F. Roithner;
2. BAUTZ v. WILDEGGERFORST RD 5255 — resasti jazbečar (svinjske barve) — prav dobro — 65 točk — III. — vodnik F. Tisch.

C. A. C. I. T. za delo na planem ni bil podeljen, ker ni noben pes dosegel I. ocene. Najbolj so pri tem ugajali dolgodlaki jazbečarji, zlasti na krvnem sledu, kjer je dobil dolgodlaki ECHO tudi najvišjo možno oceno. Sledil je izvrstno, počasi in sigurno po težkem terenu, poraslim z meter visokim robidovjem, ki je bil še ves prepređen s kanali za odvodnjavanje. Pri tem je pokazal odličen nos, sigurnost, vztrajnost in na koncu je še obljajal najdeno divjad. Zanimivo je, da ga je pri vsem tem vodil nelovec. Sledoglasni so bili vsi psi. Šarili so najboljše dolgodlakarji.

Pri jamarjenju je dosegel I. oceno JAKOB v. WILDEGGERFORST: vztrajal je kar tri ure in pol nepretrgoma v borbi z jazbecem v rovu in je bil šele nato zamenjan z drugim psom. Pokazal je tudi ostrino, vredno lovskega terierja. Teren za jamarjenje je bil malce težek za kopanje, ker je bil gramoznat. Zanimivo je bilo, da smo imeli na razdalji kakih 200 m za preizkušnjo kar 4 naseljene jazbine, od katerih je bila ena pravi lisičji grad, sestavljen iz treh nadstropij.

Organizacija tekmovanja je bila odlična. Posebej je omembe vredno, da je vse tekmovanje potekalo ob strogem izvajanju lovskih običajev in spremljavi lovskih rogov, še posebno pri delu po krvnem sledu, kar bi nam bilo lahko samo za zgled. V soboto zvečer je bil na programu še pozdravni »zeleni« večer, v okusno lovsko okrašeni graščinski kleti, ki nam je minil v prijetnem razpoloženju ob pesmi, smehu in lovski latinščini »o zgodah in nezgodah jazbečarja«. Vsak prosti čas med delom in še posebej ob večernih urah smo izkoristili za »vroče« diskusije o ocenjevanju, vzreji, šolanju in uporabnosti jazbečarjev. Bile so še posebej zanimive, ker so temeljile na letošnjih sklepih generalne skupščine Deutsche Teckel Kluba, ki je bila v Coburgu in na sklepih komisije za jamarje pri F. C. I. Tu sem zvedel zame marsikaj novega, saj so pri tem sodelovali člani vodstev nemškega in avstrijskega kluba, zlasti pa sta pri tem mnogo prispevala g. Herbst in ing.

Hiedl, ki sta oba člana komisije za jamarje pri F. C. I. Posebej zanimiva je bila diskusija o enotnem pravilniku za ocenjevanje dela jazbečarjev, enotnih normah za ocenjevanje zunanosti, o vzreji itd. O tem bom podrobneje spregovoril kdaj pozneje.

Zanimiva zame je bila ugotovitev, da imajo v Avstriji odlično uporabnostno vzrejo dolgodlakarjev, ki je celo boljša od resavcev. Od 8 avstrijskih prvakov v delu je namreč kar 5 dolgodlakarjev. Na letošnjih treh mednarodnih tekmah je nastopilo od skupaj 37 psov 15 dolgodlakarjev, od katerih jih je 6 dobilo I. oceno in trije II., dva pa mednarodno prvaštvo in to tudi za delo v rovu. Torej nimajo le odličnega nosu, temveč tudi krepke zobe.

Vzreja kratkodlakcev pa ni najboljša.

Tekmovanje je spremljalo veliko število gledalcev, celo iz Nemčije, kar kaže na veliko popularnost tega najmanjšega lovsko uporabnega psa.

Vsi navzoči so pokazali veliko zanimanje za našo kinologijo, njeno organizacijo, razvoj in stanje — seveda s posebnim poudarkom na jazbečarja in tudi za lovstvo nasploh. Zlasti je bilo mnogo zanimanja za to, da bi pri nas priredili takšno mednarodno tekmo, posebej med vodniki in sodniki. Obljubljeni mi je bila številna udeležba iz Nemčije in tudi Avstrije, če bi jo organizirali.

Na podlagi tega menim, da naj bi v tem letu končno uresničili že dolgo zamišljeno tekmovanje jamarjev na Rinki pri Žalcu, ki nudi za tako prireditve skoraj idealne pogoje. Vsa klubska vodstva so poudarila tudi želje za tesnejše sodelovanje z nami, tako v prijateljskih stikih kakor v strokovnem delu. Vsem članom Kluba ljubiteljev jazbečarjev in terierjev Ljubljana, zlasti pa še sodnikom, vodnikom in vzrediteljem sporočam pozdrave, ki so jih izrekli v imenu Österreichischer Dachshundklub-a gen. dir. Sebera, predsednik kluba, Deutsche Teckelklub-a g. Herbst, podpredsednik kluba in Bayerischer Dachshundklub-a g. Schachtner, tajnik kluba.

Foto C. Pogačar

Grivarji sredi Pariza

Junijskega dne ob zori prebujajočega se Pariza presenečen zaslišim gruljenje. Ker je bilo gruljenje slišati s kostanjev in drugih dreves, prav gotovo ni bilo od domačih golobov. Pričel sem ostreje opazovati in poslušati, pa sem ugotovil, da je glas golobov grivarjev, ki so se spreletavali z veje na vejo. Pogled na skupino grivarjev me je prijetno presenetil, ker po poljih severne Francije in drugih predelih, kjer sem potoval, nisem opazil divjadi, niti grivarjev. Tudi jeza na ptice, ki so mi čez noč onesnažile avtomobil, se mi je polegla. Hitro sem pripravil fotoografski aparat, da bi posnel ta dogodek, vendar se mi je to posrečilo šele proti večeru ob edinstvenem in monumentalnem spomenku tehnike, Eifflovm stolpu.

Isti dan in vse naslednje dni sem videl še več golobov grivarjev, ki so se spreletavali z zelenice na zelenico in nabirali hrano oziroma gradivo za svoja gnezda. Zavoljo ljudi se niso nič bolj vznemirjali kakor mestni golobje. Po prostorih, kjer so iskali hrano pa so se jate mestnih golobov ločile od grivarjev. Zlasti po drevju ni bilo med njimi opaziti nobenega domačega goloba.

Odločilni razlog za naselitev grivarja v mestih je verjetno njegova zaščitenost kakor drugih mestnih ptic, medtem ko je na deželi močno preganjan. Posamezni golobje so se temu okolju prilagodili in nemoteno razmnožili v presenečenje lovcev, kajti ta civilizirani golob grivar, ki se množi v tem velikem mestu in tudi po drugih mestih, ni občutljiv pri valjenju in vzreji svojega zaroda. Baje tudi velik avtomobilski trušč ne moti teh ptic, da bi prenehale valiti in bi zapustile gnezda.

Prav pri golobu grivarju je dokaz, da se žival naseli tam, kjer ji ne preti nevarnost, čeprav mora zaradi tega spremeniti svoje življenjske navade.

C. Pogačar

Svizec v švicarskih gorah

V severovzhodnem delu Švice je nacionalni park »Parc national Svizzer«. Rezervat obsega več ko 100 km², je v izredno lepo oblikovanem okolju z visokimi gorami in prostranimi gozdovi. Ozke doline in čez 3000 m visoki vrhovi so pogoj za življenje mnogim visokogorskim rastlinam in živalim.

Za ohranitev teh naravnih lepote je postavljena obširna strokovna organizacija, ki skrbi, da se ne oskruni narava v njenem naravnem oblikovanju. Z glavne ceste, ki je asfaltirana, vodijo posebno zaznamovane poti na področja, kjer naj bi izletnik — obiskovalec parka — občudoval najlepše, kar premore tisti predel. Za orientacijo so postavljeni lepi, okolju primerno oblikovani panoji, ki tolmačijo pomen parka, dolžnosti obiskovalcev, zlasti pa, kaj je v parku povsem nezaželeno. Tako v parku ne smeš izven označenih poti voditi na vrhovi psa, kuriti ognja ali kakor koli povzročati nemira, zlasti pa ni dovoljeno trgati cvetic oziroma rastlin. Izletniki-obiskovalci parka, ki so povečini prijatelji narave, se takšnim pravilom radi pokore in so prekrški zelo redki.

Večjim skupinam uprava dodeli vodnika, ki strokovno tolmači življenje v parku in pomen parka. Na bližnjem predelu z glavne ceste živi kolonija

Foto C. Pogačar

svizcev. Tu sem se ustavil in sklenil posvetiti le tem več časa, ker za ogled predelov, kjer žive jeleni in gamsi, nisem imel časa, še manj pa telesnih moči. S posebnim dovoljenjem lovskega nadzornika sem se smel oddaljiti od poti le nekaj metrov proti novoskopanemu rovu, ki je bil oddaljen okoli 100 m. Počepnil sem za večjo skalo in opazoval navidezno mirno travnato ravnico. Napeto pričakovanje, kdaj in kje se kaj pokaže, se je vleklo v neskončnost, kajti svizec, čeravno v nacionalnem parku, je zelo čuječa in plašljiva žival.

Skoraj ura je pretekla, ko sem opazil za svežo rušo majhno sivo glavico, ki je nepremično zrla po travniku. Takrat se nisem smel premakniti, ker bi čuječi stražar izginil ob najmanjši spremembi okolice. Res, dolgi so bili napeti trenutki, ko sem vendarle dočakal, da je za prvim prišel še drugi, verjetno samica. Sedel sem oziroma na pol ležal zelo neugodno na ostrih kamnih, toda zmagala je radovednost nad neprijetnostjo. S teleobjektivom mi je uspelo slikati večkrat po prelepo alpsko žival.

Mnogi naši lovci povedo in naša revija »Lovec« je sporočila, da so v naših planinah ponovno naseljeni prav takšni alpski svizci.

Alpski svizec je prav prijetna divjad in je približno pol metra dolga in do pet kilogramov težka. Velike oči, ki lepo pristajajo k njegovemu sivo rjavemu kožuščku, se mu črno svetijo. Kratek in debel vrat nosi majhno glavico z napihjenimi lički in okroglimi uhlji. Svizec živi družabno v večjih kolonijah in je v svojem življenju sila skromen.

Lepo bi bilo, če bi tudi naša lovišča, primerna in udobna za to divjad, čimprej naselili z njo, in ji dali zadostno zaščito, saj so naši kraji prav tako lepi ali še lepši, kot so v Švici.

C. Pogačar

Na Danskem so v lovskem letu 1966/67 uplenili: 800 glav jelenjadi, 2300 damjekov, 300 glav sika jelenjadi, 31 600 kosov srnjadi, 340 000 poljskih zajcev, 9700 kuncev, 56 600 lisic, 16 900 veveric, 3000 hermelinov, 2800 dihurjev, 2600 jazbecev, 2500 kun zlatič in belic, 400 tjulenjev, 200 vider; od pernate divjadi: čez pol milijona fazanov, skoraj pol milijona grivarjev, 183 000 jerebic, 200 ruševcev, milijon vodne perjadi (od te 366 000 mlakaric), kakih 20 000 kljunačev in 10 000 raznih vrst ujed.

W. u. H. 17-1967 — M. Š.

I Z L O V S K E G A O P R T N I K A

Naboji kal. .22

Sodobna puškarska tehnika teži za tem, da ustvari čim manjši kaliber za risanico s kroglo, ki bi ustrezala za vse vrste velike divjadi. Učinek krogle je pa odvisen od zadetne hitrosti, obremenitve premera krogle, zgradbe krogle, od odpora živalskega telesa in od zadetka telesnega dela. Zadetna hitrost krogle mora biti čim večja za čim večji vpliv šoka, tako da žival takoj usmrti. Za ustrezni globinski učinek mora biti obremenitev krogelnega premera čim večja (razmerje preme-

Pomeni: TF = delni plašč s plosko glavo; TS = delni plašč s koničasto glavo; TR = delni plašč z okroglo glavo; ToL = delni plašč z odprto luknjo na konici, TPL = Power-Lokt; THS = delni plašč z votlo konico.

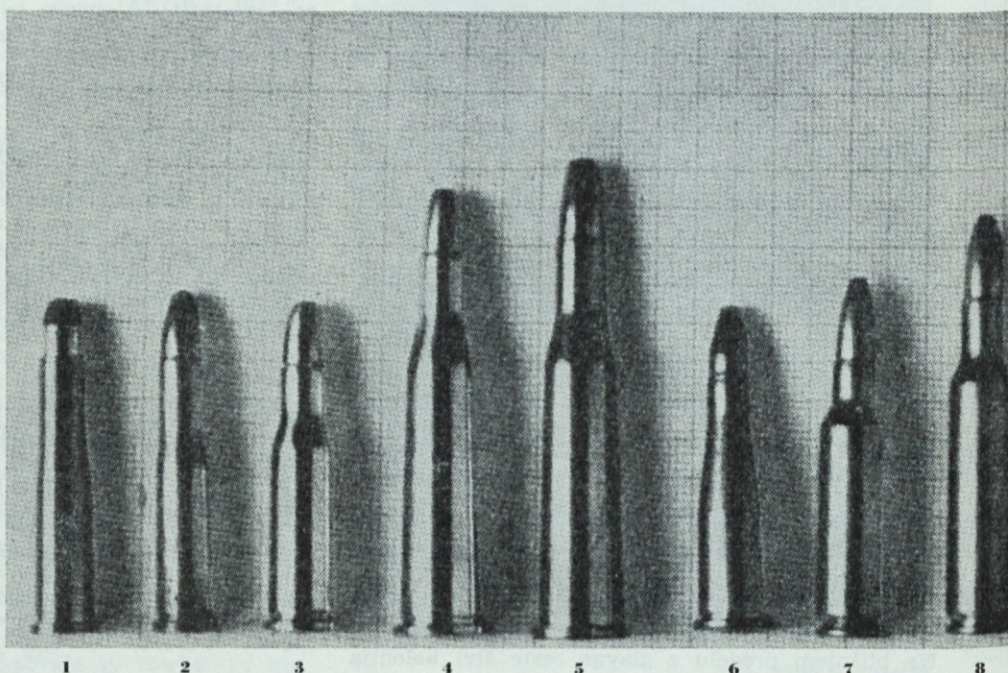
Naboji .22 Jet. Mag. in .221 Fire Ball so za dolžine cevi 21,3 oziroma 26,7 cm.

Balistični podatki in laboracija nabojev kalibra .22

Naboj	Tip krogle	Teža (g)	Hitrost krogle (m/sek.)				Udarna moč (mkp)			
			0	100	200	300	0	100	200	300
Razdalja (m)			0	100	200	300	0	100	200	300
.22 WCF	TF	3,0	618	445	330	—	85	30	17	—
.22 Hornet	TS	2,92	820	601	437	326	100	54	39	16
.218 Bee	ToL	2,88	871	636	441	341	116	60	33	18
.219 Zipper	ToL	3,79	950	711	536	440	166	93	58	37
.22 Jet Mag.	TF	2,59	750	528	—	—	74	37	—	—
.221 Fire B.	TR	3,24	807	661	—	—	108	72	—	—
.22 Sav. HP	TS	4,6	869	743	700	661	176	129	115	102
.222 Rem.	TPL	3,24	975	802	656	530	157	106	71	46
.223 Rem.	TPL	3,56	1006	840	705	597	184	128	90	66
.222 Rem. M.	TPL	3,56	1006	840	705	597	184	128	90	66
.22-250 Rem.	TPL	3,56	1161	988	851	741	244	174	131	100
.224 W. M.	TS	3,56	1102	958	807	682	227	162	118	86
.225 Win.	TS	3,56	1105	956	810	687	227	163	119	87
5,6 × 57 RWS	ToL	4,8	1040	919	805	701	265	206	159	120
.220 Swift	TS	3,24	1253	1047	864	703	248	174	118	78
5,6 × 61 SE	THS	5,0	1130	1016	916	830	325	263	214	176

Naboji v naravni velikosti

1. .22 WCF
2. .22 Hornet
3. 218 Bee
4. 219 Zipper
5. .22 Savage HP
6. .22 Rem. Jet Mag.
7. .221 Fire Ball
8. .222 Rem

na kroglice proti njeni teži). Od te obremenitve je odvisna velika zadetna hitrost in zadostni globinski učinek v živalskem telesu. Pri tem mora biti zgradba krogle taka, da odda dovolj svoje moči na živalsko telo, vendar ne sme uničiti preveč divjačine (mesa). Upodobljenih 16 nabojev v kalibru .22 z osrednjim vžigom kažeta obe sliki, tabela pa balistične podatke za vsakega od teh nabojev. Označba kalibra je anglo-ameriška in pomeni ulomke enega inča (inč). 1 inch = 2,54 cm. Namesto da pišemo in rečemo 0,1 inch, pišemo in rečemo .1 inch. Kaliber .22 torej pomeni 0.22 inča, kar ustreza 5,588 mm. H kalibrski skupini .22 se štejejo kalibri od 5,5 do 5,8 mm. Ker so vsi ti naboji povečini iz Amerike, so tudi v Evropi zanje prevzeli ameriško označbo kalibra .22.

Iz tabele je razvidno, kateri naboj ustreza na določeno razdaljo za kako vrsto divjadi, če mora krogla imeti zadetne moči; za srnjad 100 mkp, za gamsa, muflona, kozoroga okoli 150 mkp in za jelenjad 200 mkp. Iz tega je razvidno, da naboji v kalibru .22 za jelenjad balistično še ne ustrezajo. Napori in dosežki puškarske tehnike v tem kalibru pa kažejo, da bo tudi ta problem v doglednem času zadovoljivo rešen. Ne majhna prednost risanic s tem kalibrom pa je mimo vseh balističnih odlik tudi v lahkoti puške in municije ter majhnem odsunku.

Iz revije
Der Anblick 8-1967 — M. Š.

Gamsje garje v Karavankah

Na avstrijski strani Karavank, v Belski dolini južno od Borovelj, je bil uplenjen v drugi polovici novembra 1967 11-letni gams, ki je imel garje srednje stopnje.

Lovska zveza Koroške je pozvala vse upravljalce lovišč na svojem območju, da vršijo poostreno kontrolo v gamsjih loviščih ter da v vseh solnicah za gamse odstranijo navadno sol ter jo zamenjajo s soljo, mešano z zdravili.

Podobna akcija se izvaja tudi pri nas. Lovska zveza Slovenije je že pozvala vse področne lovške zveze in zavode za gojitev divjadi, ki mejijo z Avstrijo, da podvzamejo potrebne ukrepe.

V. V.

Polhi so šli v pasti

Luna je še trdno spala za gosto poraslimi kočevskimi gozdovi, ko so se kot sence počasi premikali v septembrskem mraku na kamenita pobočja Kočevskega Roga: znana polharja in šojarja Karel Vrenk iz Kolezije v Trnovem in Janez Hojkar s Sodarske steze pod gradom ter še dva druga, mali Viki v vzdevkom Plaščica in Klun. Prišli so na stari 'štant' v Kočevskem Rogu, v temni gozd, kamor zahajata Karel in Janez že 15 let.

Karel in Janez sta hitro nastavljala pasti k polšinam ter škatle k bukvam in gabrom. Plaščica in Klun pa sta brž pripravila drva

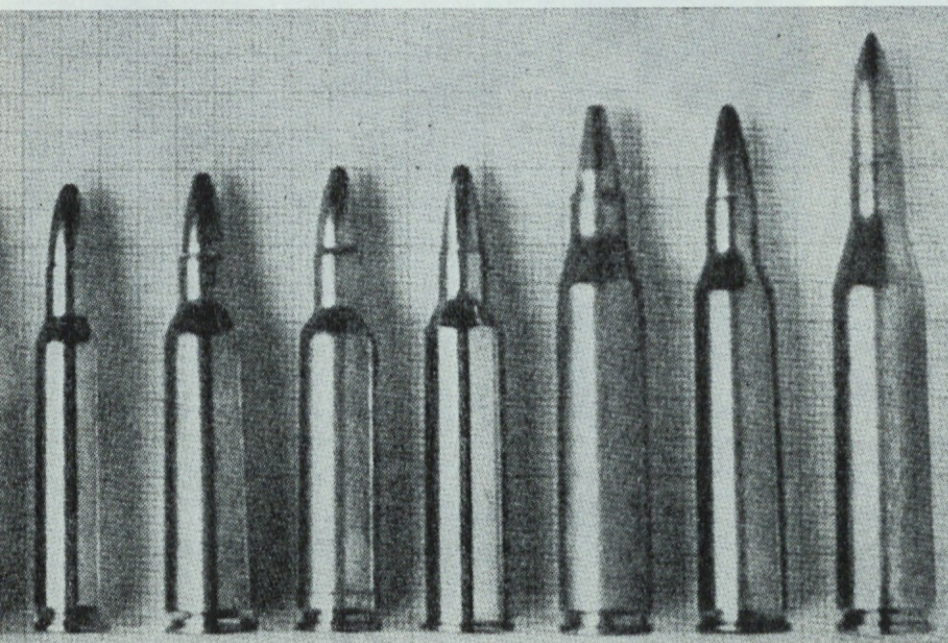
in zanetila ogenj, da se bodo polharji lahko branili mraza. Vse priprave so bile dokaj hitro končane in lov se je pričel. Posedli so okoli ognja. Karel je zašepetal: »Polhi se že oglašajo in tudi lepa jasna noč je. Verjetno bo dober lov.« Ni še končal, ko so polharji zaslišali pokanje pasti in škatel. Prvi so se ujeli pri polšinah. »Šest jih je,« je ugotovil Janez, »in tako debeli so, čeprav je letošnja žirova letina bolj slaba. To bo rižota!« Ko se je bližala druga ura zjutraj, so polharji ponovno pregledali pasti. Vsega skupaj so ujeli kar lepo število, 42 sivih, debelušnih živalic. Na poti, nazaj v dolino k cesti, so nepričakovano srečali druge polharje, ki so to noč prav tako poskušali svojo srečo, a ni bila tolikšna kot njihova. Ujeli so le 25 sivih kožuškov.

K. V.

Jeleni v zasavskih loviščih

Matična jelenja lovišča na Notranjskem in Kočevskem so najbrž že polna. Vzrok je prav gotovo v neizvršenih letnih odstrelnih planih v teh loviščih. Lani na primer je bil izvršen le 67%. Prenapolnjenost je torej vzrok, da se jelenjad vsako leto v vse večjem številu pojavlja v dolenjskih loviščih, od tu pa se seli naprej — v Zasavje.

Lovske družine Vače, Litija in Šmartno že štejejo jelenjad za svojo stalno divjad. Tudi uple-

10 11 12 13 14 15 16

- 9. .223 Rem.
- 10. .222 Rem. Mag.
- 11. .22—250 Rem.
- 12. .224 Weaby Mag.
- 13. .225 Vin.
- 14. 5,6 × 57 RWS,
- 15. .220 Swift
- 16. 5,6 × 61 SE

Oče Gojzdar z najdenim parom jelenovih rogov

Ježeva mati je ponosna na sinovo trofejo

njene je bilo že nekaj. Litijski lovci so letos uplenili jelena, lani pa jelena in košuto s teletom. V vaškem lovišču se jelenjad zadržuje že precej let, predvsem v Vovšah. Skoraj vsako leto pade kak kos. Ježev Jože je predlanski uplenil kapitalnega jelena, na katerega je prej na nekaj korakov pomeril Španov Ciril iz Hotiča, pa mu je puška vsakokrat odpovedala.

Pred tremi leti je padel prvi jelen v šmarskih revirjih. Od tedaj nismo imeli več sreče, čeprav vsako leto kmetje tožijo, koliko pese jim požre jelenjad. Kot v posmeh nam pusti kak jelen svoje roge. Gojzdarjev oče, naš najstarejši in častni član, je našel pod Obolnim celo par rogov na istem mestu, kar se redko zgodi.

Z leti smo opazili, da se druga divjad — predvsem srnjad — umika iz predelov, kjer se naseljuje jelenjad. Lovske družine zato niso zainteresirane, da bi se ta velika divjad obdržala v revirjih. Tudi zaradi velike škode ne, ki jo povzroča na poljskih pridelkih.

Lovišča v Zasavju so predvsem idealna lovišča za srnjad. Lovci in lovske družine naj store več za pravilnejšo gojitev te divjadi. Opažamo, da med vsakoletno naravno selekcijo pogine največ srn in mladičev, kar je vsekakor posledica premajhnega odstrela leteh v razmerju z uplenjenimi srnjaki. Napačno pa bi bilo pogojevati odstrel srnjakov z obveznim odstrelom srn, kar imajo nekatere družine v svojih poslovnikih. Izvršiti pravilen, gojitveni odstrel srne in mladiča je mnogo težje, kot upleniti ustreznega srnjaka. To zahteva izkušenega lovca in naj družine pooblaste le izkušene člane za to nalogo. Z res gojitvenimi posegi v stalež srnjadi bomo izboljšali njeno kakovost, ki zadnje čase stalno upada.

Dane Namestnik

Srnjak s tremi nogami

Lebingerjev Peter se je ponoči vračal z avtomobilom s čakanja na divjega prašiča. Bilo je v času srnjega prska. Na že asfaltiranem

delu bodoče zasavske magistrale na Spodnjem Logu je v luči žarometov zagledal srno. Prečkala je cestišče. Nič posebnega. Toda dokaj čudno in stežka jo je dohajal srnjak. Krevsal je za njo in na vsake tri, štiri korake sedel na zadnjico in počival. »Ha, tebe je pa zdelala tale gonja!« si je mislil Peter, potem pa le bolje pogledal. »Fant, s teboj pa nekaj ni v redu. Preveč se mučiš! Oprosti! V takem primeru je tudi ob svetlobi žarometov dovoljen strel,« je pomislil lovec.

Jeknilo je iz puške in za vedno se je končalo ženitovanje šestletnega srnjaka.

Srnjak je imel samo tri noge. Od sprednje leve pa mu je ostal le ramenski sklep. Rana je bila tako lepo zaceljena, da je bil celo Petrov oče, zdravnik, začuden nad mojstrovino matere Narave. S spoštovanjem smo poslušali njegovo mnenje, da mu tudi najboljši kirurg ne bi bil rane lepše zašil.

Kakor nam je bilo nedoumljivo, kako se mu je velika rana tako lepo zacelila, tako ne bomo nikoli izvedeli, na kakšen način in kdaj je srnjak nogo izgubil, niti kako se je skrival pred psi, katerim bi bil kaj lahek plen.

Vse to je še en dokaz, kako močan je nagon po ohranitvi vrste.

Dane Namestnik

Vse tri foto D. Namestnik

Polšje kožece lahko ustrojite sami

Doma imate morda posušene polšje kožece, nabite na deski ali v tulcu, napolnjenem s slamo. Če so dodobra posušene, vam lahko svetujem, kako jih sami ustrojite.

Kožice namakajte poldrugí dan v hladni vodi, dokler se ne zmehčajo. Ko so dovolj mehke, jih narahlo stisnete, da se ocedi voda. Za eno kožico razstopite v vodi 10 dkg galuna in 5 dkg soli ter dodajte dve žlici bele moke, lahko so tudi pšenični otrobi. Nato počakajte, da se voda, kateri ste dodali vse našteto, ohladi. S polovico te zmesi namažite kožico na notranji strani, nato jo prepognite z obeh strani po dolžini k sredini in zvite v svitek. Tako zložene svitke pustite 2 do 3 dni, nakar isto ponovite z ostankom zmesi in jih tako kot prvi pustite zvite v svitke 2 do 3 dni. Zatem kožece dobro operite ter pustite, da se posuše. Ko so popolnoma suhe, jih na notranji strani navlažite. Nato jih z vseh strani rahlo zdrgnite, da postanejo čim mehkejše, kar je poglavitno. Če prvič niste dosegli zadostno mehko, jih čez čas znova navlažite in zdrgnite, ter posušite. Ko so kožece suhe, jih narahlo zdrgnite s steklenim papirjem, da bodo lepe in gladke. Strojenje je končano.

Drugi način strojenja. V litru vode razstopite 20 g žveplene kisline in 100 g soli. S tako pripravljeno razstopino mažemo kožece tri do štiri dni. Potem jih dobro izperemo z vodo in pustimo, da se dodobra posuše. Tako osušene kožece na notranji strani še malo ovlažimo in zdrgnemo, ter jih nato dokončno posušimo.

Karel Vrenk
Ljubljana, Gerbičeva 14

Moj prvi ščetinar

Ko sem bil pred leti sprejet v lovsko organizacijo in sem si kupil puško, mi je bila največja želja, upleniti divjega prašiča.

Čeprav po dolenjskih loviških prašičev ne manjka, je ščetinarja težko dobiti pred cev. Večkrat sem poizkusil s čakanjem ob koruznih njivah, ščetinarji pa so si tedaj vselej priredili gostijo na drugi njivi. Ker s čakanjem ob koruzi ni bilo zelenega uspeha, sem tovrstni lov opustil. Tista jesen pa je bila zelo sušna in poizkusil sem pri koruzi. Ob šestih popoldne sem se odpravil do bližnje kaluže, a sem bil že prepozen. Prva skupina črnuhov je pravkar odhajala iz kaluže. Vseeno sem se odločil, da bom čakal, ker sem

pričakoval še druge obiskovalce. Ura je šla na osmo, ko začujem v gošči lomastenje, ki ga je spremljalo glasno cviljenje. Ugotovil sem, da je svinja z mladiči. Srce mi je burno utripalo, ko se je karavana približevala. Zgrabil sem za puško in premišljeval, ali bi streljal ali ne. Odločil sem se, če bom, da bom mladiča. Pa ni bilo treba. Ustavili so se in bili čisto tiho, le čul sem, kako stara preceja zrak skozi nosnice. Mladiči pa so izgubili potrpežljivost in nekaj se mi jih je približalo že na strelno razdaljo, streljati pa nisem mogel zaradi visoke praproti, ki mi je zastirala razgled. Tedaj jih stara opozori, da je v bližini nevarnost. Kot bi trenil, so bili pri nji in varno jih je odpeljala. Da so le odšli, sem si mislil. Že sem hotel vstati, ko z druge strani spet zaslišim šumenje listja. Šum je nekajkrat zamrl, nakar se mi je približal. Prikaže se črna gmeta; bil je velik merjasec. Ustavil se je, obrnjen z glavo proti meni. Zdaj ali nikoli! Že je zagrmel strel v tiho jesensko noč. Čakanarja pa nisem več videl, le lomastenje sem slišal po pobočju. Iz torbe sem vzel baterijo in pregledal nastrel. Nikjer sledu o zadetku. Odšel sem domov, zadovoljen tudi s tem, kar sem doživel. Toda neprestano sem imel v mislih črnuha, ki sem ga streljal. S tovarišem, ki je tudi lovec, sva se drugi dan dogovorila, da popoldne pri dnevnih svetlobi pogledava za njim, če sem ga le morda kaj ranil. Ker pa tovariš ni prišel na dogovorjeno mesto, se za njim odpravim sam. Pregledam znova nastrel, najdem kroglo in šele tedaj sem bil gotov, da sem merjasca samo pozdravil. Ker se je dan nagibal, se namenim proti domu. Pa v goščavi nenadoma počí suha veja. Ustavim se, se obrnem v tisto smer in v rhu hriba zagledam prašiča, nato še enega in še tri, same velike. Previdno stečem na stečino, kjer sem pričakoval, da pridejo. Komaj se pripravim, so bili že tam. Na kakih 35 metrov užgem po prvem večjem. Samo zašumelo je in že ni bilo nikjer nobenega. Stopil sem domov po baterijo in se takoj vrnil, da pregledam nastrel, ko slišim, da na hribu, kakih sto metrov od mene, v gošči nekaj šumi. Pričakoval sem drugo skupino črnuhov. Pa je šumenje prenehalo in od časa do časa začujem nekakšno stokanje. Previdno se približam. Prišel sem že čisto blizu, ko nekaj metrov pred meno skoči v dolino prašič. Preiskal sem mesto in našel ležišče, v njem pa mlako krvi. Zadovoljen sem se vrnil domov, v prepričanju, da ga zjutraj dobim. Tedaj se pri meni oglasi lovec iz sosednje vasi. Med pogovorom sem mu opisal doživ-

ljal. Ker pa je bil tisti večer ravno ščip, sva se kar odpravila, da poiščeva prašiča. Zasedovanje ni bilo težko, saj je bil krvni sled izrazit. »Tu nekje se je ustavil,« sem rekel tovarišu. Tedaj je za nama prišla psica Maja in prepodila prašiča, komaj nekaj metrov pred nama. Šele takrat sem se zavedel, kako nevarno sva se igrala. Eden od naju bi jo bil gotovo skupil, če ne bi bilo psice. Prašiča pa sva za ta večer izgubila, saj ni več krvavel. Šele drugi dan smo ga našli z ostrim psom že mrtvega. Bila je svinja, težka 83 kg. Čeprav je bilo dosti truda, v glavnem nepotrebne, sem bil zelo vesel, saj je bil to moj težko pričakovani — prvi ščetinar.

Jože Zajc
LD Suha Krajina

Iz uredništva »Lovca«

V 9. številki »Lovca« (december 1967) smo v rubriki »Iz lovskega oprtnika« objavili tudi zapisek Francija Strleta »Srňjak na pogonu«. Pomotoma je pri tem izpadla naša opomba, da avtorjeva mnenja, »ki si jih je pridobil lani«, ne odražajo tudi stališč uredništva oziroma stališč Lovske zveze Slovenije kot izdajatelja »Lovca« o pravičnem lovu na srňjad. V februarški številki našega glasila bomo skušali o zadevi posredovati mnenje izkušenejšega lovskega strokovnjaka oziroma s tem tudi stališče Lovske zveze Slovenije.

(rb)

MLADI PIŠČIO

Krmišče

Prišla je jesen. Nič več ni toplih sončnih dni ter poletnih noči s sanjavo mesečino. Zapihali so hladni vetrovi, narava se je odela v pajčolan jesenskih prelivajočih se barv. Otožno je in žalostno. Narava se pripravlja na počitek — na dolgo zimsko spanje. Na planinah so od jesenske slane ovenele zadnje travne bilke. Z listjem prekrita pota in stezice samevajo.

Ob robu travnika sameva krmišče. Mah je že prerasel njegovo streho in dolge mrzle zime s snežnimi viharji so izmaličile njegovo obličje. Tiho, oprezno se od potoka bliža srna. Pogleduje okrog sebe ter počasi pride h krmišču — toda to je prazno. Lovec še ni pripravil hrane zanjo. Še

Foto F. Hribernik

bolj žalostno se ozre okrog, zastrže z uhlji, rahlo strese glavo ter nadaljuje pot. Ko je že daleč proč, tam med mogočnimi krošnjami dreves, se še enkrat ustavi in pogleda nazaj proti krmišču. Kaj če bo prazno tudi takrat, ko bo v visokem snegu prigazila do njega? Ne, dobrosrčni lovec Elči je že poskrbel za hrano. Njegova krmišča bodo napolnjena in pozimi bo uboga divjad našla v njih dovolj hrane.

Franc Hribernik

IZ LOVSKE ORGANIZACIJE

XVI. medpokrajinska konferenca lovskih organizacij v Celovcu

Tradicionalna — že šestnajsta po vrsti — medpokrajinska konferenca predstavnikov lovskih organizacij mejnih območij Avstrije, Italije in Jugoslavije — se pravi Slovenije — je bila 23. novembra 1967 v Celovcu. Organizator in gostitelj konference je bila deželna lovska organizacija Koroške, vodil pa jo je dr. Werner Knaus, koroški deželni lovski mojster, dolgoletni lovski delavec in strokovnjak, dobro znan tudi izven meja Avstrije.

Našo, slovensko delegacijo na konferenci je vodil predsednik Lovske zveze Slovenije Rado Pehaček, v njej pa so bili še član izvršnega odbora LZS Rastko Bradaškja, predstojnik Inštituta za zoohigieno in patologijo divjih živali biotehniške fakultete ljubljanske univerze dr. Stane Valentinčič in svetnik za lovstvo pri

LZS Veljko Varičak. Iz Avstrije so bili razen Korošcev prisotni še predstavniki deželnih lovskih organizacij Štajerske iz Gradca in Vzhodne Tirolske iz Lienza, medtem ko so Italijo zastopali predstavniki pokrajinskih vodstev v sekcijah italijanskega lovskega združenja iz Trsta, Gorice in Bolzana, medtem ko so iz Vidma v zadnjem trenutku sporočili, da zaradi nujnih zadržkov njihova delegacija ne more priti na konferenco ter so udeležencem hkrati poslali svoje pozdrave in najboljše želje za plodno delo.

Konferenca je bila v kristalni dvorani koroške deželne vlade. Po pozdravu in uvodnih besedah ter proceduralnih formalnostih je predsedujoči dr. Werner Knaus dal besedo našemu predstavniku Radu Pehačku, ki je nato v slovenščini prebral naše poročilo za konferenco, medtem ko so druge delegacije prejele hkrati ustrezni prevod tega poročila v nemščini oziroma italijanščini. To je bilo vsem izredno všeč, ker je bil s tem poenostavljen proceduralni postopek, oziroma ni bilo treba prevajati poročila tudi ustno v druga dva jezika. Naša delegacija je tudi sicer veliko prispevala k hitrejšemu poteku konference, ker se je odrekla prevajanju iz drugih v naš jezik; vsi njeni člani namreč obvladajo tudi jezika svojih zamejskih sosedov.

Sosede so v našem poročilu predvsem zanimali podatki o stanju in staležu divjadi, med katero so se posebej v razpravi dotaknili še medveda, gamsov in male divjadi. Posebej so poudarili korist neposrednih sestankov na meji med zastopniki mejnih lovišč posameznih odsekov, kjer se od časa do časa pojavlja zanimivejša lovska problematika.

Podobna poročila so dali tudi vodje drugih delegacij, le da so Italijani dodali poročilom tudi svojo problematiko organizacijske narave in opisali svoja prizadevanja za uveljavitev naprednejše lovske zakonodaje.

Vsi so v svojih izvajanjih tudi poudarili korist teh konferenc za lov in lovstvo mejnih predelov Avstrije, Italije in Jugoslavije, in se soglasno zavzeli za nadaljevanje tradicije vsakoletnega sestajanja. Dogovorili so se na predhodno ponudbo, ki jo je delegacija pokrajine Bolzano (Bozen) oziroma Alto Adige (Zgornje Poadižje) iznesla že v svojem poročilu, da bo prihodnje leto konferenca v Trentu v Dolomitih.

Avstrijci visoko cenijo lovstvo in so zato želeli dati tudi konferenci široko publiciteto. Avstrijska radiotelevizija je poslala na sestanek svoje reporterje in poročevalce, ki so med drugim posneli tudi

razgovor s predsednikom naše Lovske zveze Radom Pehačkom, katerega je razen tega intervjuvala za svoje oddaje tudi slovenska radijska postaja v Celovcu. Z delom konference in z lovsko problematiko na južnih mejah Avstrije so bili tako seznanjeni vsi Avstrijci.

Predsednik LZS Rado Pehaček je hkrati na konferenci izročil spominske plakete — dve zlati in dve srebrni — štirim funkcionarjem avstrijske lovske organizacije, ki so s svojim delom in udeležbo pripomogli k uspehu avstrijskega dela velike lovske razstave v Novem Sadu. Tovariš Pehaček je kot član organizacijskega komiteja razstave čestital dr. Wernerju Knausu in dr. Richardu von Kananu (štajerski deželni lovski mojster) k zlatima odličjema, Gustavu Maieru (okrajni lovski mojster iz Hermagora [Šmohor] v Ziljski dolini) in Josefu Jurigi-Lamutu (gojilni mojster iz Gradca) k srebrnima in se še enkrat zahvalil za njihovo požrtvovalno delo okrog razstave v Novem Sadu.

Konferenca je potekla naglo in v duhu popolnega medsebojnega razumevanja vseh udeležencev.

(rb)

Spominska plošča Janezu Palovšniku

V »Lovcu« št. 1/1967 je v članku »Tragedija v Karavankah« opisan poslednji lov Janeza Palovšnika, člana LD Stol, ki je 30. novembra 1966 tragično preminil kot žrtev snežnega plazua na pobočju Stola.

Njegovi znanci in prijatelji, posebno pa lovska družina, niso pozabili dobrega tovariša in svestega člana »zelene bratovščine«. Ob lovski stezi, blizu tam, kjer je odšel v večna lovišča, so mu lovci postavili lepo spominsko

ploščo iz medenine, delo jeseniških kovinarjev. Ob številni udeležbi — 56 ljudi skupaj visoko na Stolu je že redkost — je ploščo odkril, 17. 9. 1967, predsednik upr. odbora LD Stol ing. Franc Vovčak, svečani govor pa je imel član upr. odbora LD Jelovica Bernard Tonejc. Potem so lovci, prijatelji in pokojnikovi svojci položili pred ploščo vence in šopke planinskega cvetja. In gamsi v stenah — Janezovi ljubljenci — so prisluhnili in ostrmeli, ko je nad tihim gorskim pobočjem pokojniku v čast jeknila salva iz lovskih pušk.

-elf-

Otvoritev lovskega doma in razvitje prapora

je praznovala LD »Trnovo« 20. avgusta 1967. Lovski dom »Devin« nad vasjo Koritnica je odprl predsednik občinske skupščine Ilirska Bistrica Vito Dekleva. Pri tem je bilo podeljenih 24 lovskih diplom najzaslužnejšim lovcem in podjetjem, ki so omogočili postavitev doma. Lovskemu praporu so botrovali štirje najstarejši člani družine: Alojz Primc, 85 let, Matija Možina, 80 let, Slavko Polak in Viktor Gašperšič, po 70 let. Prapor nosi 58 zlatih žebličev in 9 spominskih trakov: LZ Slovenije, LZ Postojna, LD Tabor Zagorje, obč. skup. Ilir. Bistrica, podjetij: Ilirija — Il. Bistrica, Javor, obrat Bač, Lesonit — Il. Bistrica, T. O. K. — Il. Bistrica in gostinstvo Soča — Il. Bistrica. Navzoče zastopnike oblasti, organizacij in podjetij ter vse udeležence je pozdravil starešina Franc Derenčin, ki je sprejel v varstvo tudi prapor iz rok Lojzeta Polaka, ki je prapor razvil. Zahvalil se je navzočim časnikašem in posebej RTV Ljubljana, ki je prireditev prikazala oz. objavila po televiziji in radiu, ter ponovno vsem, ki so pripomogli do uresničenja te zamisli in tako veličastne otvoritve.

Lovski dom »Devin« je enonadstropen s štirimi sobami, balkonom, v pritličju s kuhinjo in lepo tlakovano sobo, shrambo, tušem, umivalnikom in WC, vse s tekočo vodo. Pred kočo je betonska ploščad 70 m² za plesišče, okrog koče betonski hodnik ter dva vodnjaka. Vrednost doma je ca. 15 milijonov S din. Vsak član je prispeval 40 000 S din, ki jih je lahko odslužil z delom. Člani, ki so prejeli diplome, so napravili več kot po 200 prostovoljnih ur, nekateri nad 700. Ta ponosna postojanka bo močno pripomogla k še večjemu razvoju lovskega turizma in družini olajšala upravljanje lovišča in gojitev divjadi.

F. D.

Lovski dom »Devin« LD Trnovo

Ko bi imeli take trofeje v našem lovišču ...

Prizadevni lovci si pač marsikaj zažele, pa četudi stane in zahteva časa. Toda volja in želja sta bili tudi tokrat močnejši. Bilo nas je toliko, da smo naročili moderen avtobus »Ljubljana-transporta« ter se v precejšnjem številu — nekateri tudi v spremstvu svojih žena — v večernih urah podali na dolgo pot proti Novemu Sadu. Tako smo člani nekaterih lovskih družin koroškega kota pričeli pot na mednarodno razstavo lova in ribolova v Novi Sad. Četudi na dolgi in nočni vožnji ni manjkalo pravega lovskega razpoloženja, so naše misli v glavnem željno pričakovale bližajočo se razstavo. Vsak, ki je obiskal razstavo, bo lahko potrdil, da si v enem dnevu ni bilo moč do podrobnosti ogledati vsega, sama

razstava pa je na nas naredila izreden vtis; bilo je čudovito in za naše »revne« koroške lovske razmere res enkratno doživetje. Ni ga bilo med nami, ki ga razstavljenе trofeje ne bi navdale z navdušenjem. Zato je bilo na povratku često tudi slišati: »Ko bi imeli take trofeje v našem lovišču!« Morda nas je razočaral le »reprezentant« ruševca v slovenskem paviljonu in Korošci smo pridjali: »No, te pa imamo mi boljše!«

Jože

Filmi so nas navdušili

Ne dolgo tega sta LD Strojna in Prežihovo organizirali predvajanje poljudno znanstvenih in strokovnih lovskih filmov za svoje člane kakor tudi za prijatelje zelene bratovščine. Zavrteli so na-

Razvitje prapora LD Trnovo

slednje ozkometražne, 16 mm filme:

1. Zajec v lovskem gospodarstvu — črno-beli, jugoslovanski, 20 minut;
2. Živali v jeseni — barvni, ameriški, 10 minut;
3. Po medvedovih sledovih — barvni, jugoslovanski, 20 minut;
4. V dolini bobrov — črno-beli, ameriški, 40 minut.

Tovrstno prireditev sta družini prvič organizirali. Poldrugourni program je nudil obilo lovskih užitkov, lovcem pa tudi razširil obzorje o načinih lova, prehrane in življenja divjadi. Škoda je le, da je bila udeležba lovcev slaba, nasprotno pa je res, da je bilo prijateljev lovstva, zlasti mladine, nekajkrat več.

Filme nam je preskrbela delavska univerza v Mariboru.

Jože

LD Logatec razvila lovski prapor

Lovišče, kot ga ima LD Logatec, ne bi bilo tako smotrno urejeno, če ga ne bi razdelili v več revirjev, lovcem po skupinah, ki skrbijo za gojitveno delo v posameznih revirjih. V družini je včlanjenih 53 lovcov in je zato po številu naša LD ena najmočnejših družin ZLD Ljubljana. Družina je tudi pomagala številnim mladim članom, da so se usposobili v praktičnem in teoretičnem lovskem znanju.

V lovišču imamo največ srnjadi, iz leta v leto pa se vse bolj pojavlja jelenjad. Tudi stalež zajcev se je močno popravil, tako da so brakade že zelo zanimive. Zasluga je vsekakor tudi ta, ker smo v zadnjih treh letih ustrelili okoli 200 lisic. Omembe vredno je tudi to, da so bili v dveh letih uplenjeni štiri divji prašiči. Prvi divji prašič je bil tu uplenjen pred 30 leti.

Odstrel srnjakov je družini lahko v ponos, saj ni bilo »rdeče pike« pri petindvajsetih srnjakih. Vsako leto LD Logatec da več srnjadi za odstrel inozemskim lovskim turistom. V tem lovskem letu so tuji gostje uplenili 7 srnjakov, imajo pa do konca leta na razpolago še 8 srn. Za naprej je družina določila 15% odstrela tujim lovcem. Velik, toda realen plan odstrela srnjadi omogoča, da pridemo do potrebnih finančnih sredstev za vzdrževanje in gojitev vseh vrst naše divjadi, ne samo spomladi in poleti, ampak tudi pozimi, ki so v logaških gozdovih, z redko izjemo, zelo hude.

Dne 27. 8. 1967 je LD Logatec imela veliko slovesnost. Pred svojo lovsko kočjo v Lomu je razvila

svojo lovski prapor. Vsi člani so prispevali »žebličke«. Tudi podjetja in ustanove na območju logaške občine so dala svoj delež. Po slovesnem razvitju je družina priredila velik lovski piknik. Tu si lahko dobil vseh vrst lovskih specialitet in dobre pijače, kar je privabilo številne Logačane in mnogo tujcev v lepo naravo k lovski koči. Lovska kočja, ki stoji že šest let, je bila zgrajena s prostovoljnimi delom članov. Odrpta je vsakemu lovcu, ki jo lahko uporablja za lov ali počitek.

Razveseljivo je bilo zanimanje članov za ogled mednarodne razstave ter sejma lova in ribolova v Novem Sadu. Organizirali smo tridnevni izlet z avtobusom. Razstavo in sejem si je ogledalo 40 lovcov. Stroške izleta so nosili lovci sami, delno pa je prispevala družinska blagajna in to le iz izkupička na pikniku po razvitju lovskega prapora.

Drugo leto za občinski praznik ima naša lovška družina namen organizirati svojo lovsko razstavo. Tu bi prikazali razen rogovja tudi

nagačeno dlakasto in perjasto divjad ter vse vrste roparic, ki žive oziroma so bile uplenjene v lovišču LD Logatec.

Rado Marušič

LD Planina ima svoj dom

Tudi članom Lovske družine Planina se je uresničila želja, ki smo jo gojili dolga leta, da si zgradimo svoj lovski dom.

Lotili smo se dela s skromnimi sredstvi, toda z dobro voljo vseh, saj je vsak lovec vložil precej truda in veliko prostega časa pri gradnji naše kočice. Nekateri člani lovske družine so darovali tudi precej lesa. Pohvalno je tudi to, da so nam priskočili na pomoč tudi nečlani — Planinci in pomagali z delom. Zahvala gre tudi arh. Lešniku, ki nam je kot lovec, čeprav nečlan naše družine, napravil brezplačno načrt za kočico.

Pripomniti moram, da smo se odločili za prostor na Planinski gori zato, ker bomo od tu imeli razgled po velikem delu našega lovišča. Zavedati se moramo, da se naše delo z dograditvijo lovske kočice še ni končalo. Odslej bomo imeli več možnosti, da se posvetimo gojitvi divjadi. Sedaj nam bo prav kočica omogočila opazovanje in kontrolo nad divjadjo ter s tem možnost za večjo skrb, ureditev in razvoj našega lovišča.

Ob otvoritvi lovske kočice je izročil predsednik LZ Postojna Franc Bittner dve diplomi za razvoj lovstva našima najstarejšima lovčema, prof. J. Kremenšku in Andreju Milavcu. Vsi lovci jima želimo ob tej priložnosti še mnogo let in dober pogled.

Jože Simšič

Juršinski lovci grade svoj lovski dom

V lepih jesenskih dneh so člani LD Juršinci z vnemo delali za svoj dolgo željeni dom. Če jim bo vreme naklonjeno, bo dom do 29. novembra 1967 v surovem stanju dograjen. Otvoritev bo prihodnje poletje z lovsko veselico, združena verjetno s streljanjem na umetne golobe. V prvem nadstropju doma bosta dve sobi, zlasti za lovske goste, ki so do sedaj morali prenočevati v 14 km oddaljenem Ptujju. To bo pri nas precej poživilo lovski turizem; z italijanskimi lovskimi gosti smo letos že trčili na zdravje in na svidenje prihodnjo jesen na »zadnjem pogonu« v novem lovskem domu.

Novembra 1967
Jože Slodnjak

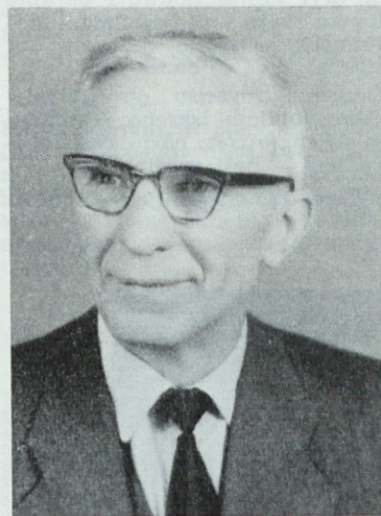
JUBILANTI

Anton Kovič, član LD Gorica, praznuje svojo 80-letnico in 60 let zelene bratovščine, znan kot dober in veder lovski tovariš ter gojitelj divjadi. Zelo rad se spominja lovskih doživetij in lovske družbe na Štajerskem. Ob tej priložnosti pošilja vsem tamkajšnjim lovskim tovarišem iz tistih časov iskrene lovske pozdrave. Kljub visokemu starostnemu jubileju je Tone še vedno aktiven lovec in po srcu mlad, kadar je v naši sredini. Vzornemu lovske-

mu tovarišu čestitamo k dvojnemu jubileju ter mu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let!

Goriški lovci

Ivan Vomer, član LD Janžev vrh, slavi šestdesetletnico, odkar nosi lovsko puško in jo še vedno zanesljivo uporablja. Odlikovan je bil z znakom za lovske zasluge. Vedno vedremu tovarišu iskreno čestitamo in mu želimo še mnogo let užitka na lovih v pohorskih gozdovih! Prav tako 80-letniku **Roku Pogaču**, 75-letniku **Ivanu Pušniku** in 60-letniku **Antonu Gregorcju!**

Lovci LD Janžev vrh

LD Planina
ima svoj dom

Franc Vrbinc 70-letnik, član LD Grosuplje, ki nosi lovsko puško že pol stoletja, prej pa palico kot gonjač.

Leta 1922 se je kot progovni nadzornik priselil na Grosuplje in tam lovi v prelepih grosupeljskih gozdovih, kjer mu je Diana namenila nemalo nepozabnih lovskih doživetij. Prav zaradi tega je Franček kakor odprta knjiga lepih in bogatih lovskih doživljanj.

Po osvoboditvi je bil v prvih vrstah nove lovske organizacije in prvi tajnik takratne okrajne lovske zveze v Grosupljem. Franček je vedno več gojil kot streljal in je še danes tak.

Dragemu tovarišu ob življenjskem jubileju iskreno čestitamo in dvigamo čaše na mnoga zdrava leta v naši sredini!

Člani LD Grosuplje — I. S.

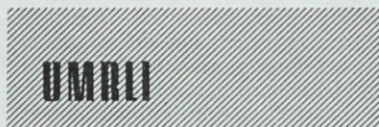

Martin Kulnik, najstarejši in častni član LD Medvode, je v novembru praznoval 80-letnico. Martin je lovec že od mladih let. V LD Medvode je dobro zapisan kot vnet zatiralec škodljivcev v

lovišču. Navzlic poškodbi pri prometni nesreči sodelovanja v LD še ne misli opustiti.

Jubilantu, ki je bil odlikovan z znakom za lovske zasluge, iskreno čestitamo in želimo še dolgo dober pogled!

V imenu LD Medvode — L. Z.

IN MEMORIAM

Smrt je iztrgala iz lovskih vrst dva lovska strokovnjaka in tovariša, brata Maksa in Matijo Martinčiča.

Njuna prezgodnja smrt, zlasti še, da sta umrla skoraj hkrati, je težko prizadela njune znance in prijatelje, posebej pa njune lov-

ske tovariše. Vedeli smo za njuno težko bolezen, toda Morana ju je nepričakovano hitro presepetila.

Pokojni Maks se je rodil 16. maja 1907 v Starih Ogenjcah na Snežniku kot petnajsti otrok v skromni logarjevi družini. Kakor oče in bratje, tako je tudi Maks vzljubil gozd in divjad ter se v rani mladosti oklenil dela v gozdu in gojitve divjadi. Komaj šestnajstletni fant je začel služiti kruh pri takratnem lastniku snežniških gozdov Schönburg-Waldenburgu. Uspešno pa je zmagoval težko delo, ker je bil od doma poučen o gozdarskih in lovskih veščinah in ker si je tak poklic izbral iz ljubezni do gozda in divjadi. Bolj, kakor je zahtevala služba, se je posvetil gojitvi divjadi, predvsem jelenjadi, ki je bila takrat redka, največ v oborah. Martinčič je tedaj z drugimi logarji, med njimi s svojim očetom in štirimi brati oral ledino na tem področju in opravljal pionirsko delo.

Maks

Težje kakor breme službe pa je prenašal krivice in ponižanja, ki so jih njemu in tovarišem prizadevali tujci-gospodarji z njihovimi hlapci. Po odsluženem vojaškem roku se je vrnil na svoje delovno mesto, ker je bila ljubezen do snežniških gozdov in jelenjadi močnejša kakor mržnja do tujcev. Na pohodih in čakališih mi je često pripovedoval o svojem delu in težavah, vedno pa je pristavil, da bi nikoli ne mogel zapustiti teh gozdov in ljubljene divjadi. Pošten in skromen je bil, nikoli se ni ponašal s svojimi uspehi pri delu. Bil mi je predan lovski tovariš in dober učitelj v lovskih veščinah, da se njegovega zanimivega pripovedovanja nisem nikoli naveličal.

Ko je druga svetovna vojna pretresala Evropo, je Maks s svojo tenkočutnostjo zavednega slovenskega proletarca prisluhnil uporniškemu gibanju in se takoj vključil v borbo za narodnostno in socialno osvoboditev. Zbiral je orožje, hrano, pripravljal po gozdovih skrivališča in skladišča, predvsem pa kot dober poznavalec razsežnih snežniških gozdov opravljal nalogo vodnika in obveščevalca. Do konca vojne je opravljal najrazličnejše funkcije, ki so mu jih poverjali KP, OF in vodstvo partizanskih enot.

Po vojni je bil vse do svoje demobilizacije l. 1949 na raznih odgovornih mestih, od komande mesta do gozdne milice. Zatem se je ponovno vrnil v lovstvo in sicer v gojitveno lovišče Snežnik. Tu je bil nekaj časa v. d. upravnika, od leta 1950 pa nadlovec na Mašunu, kjer je ostal do svoje upokojitve in tudi do svoje smrti. S solzami v očeh je letos zadnjikrat poslušal rukanje jelenov in potr odšel v lovsko kočjo, rekoč: »Le svatujte in pojte, saj vas ne bom slišal nikoli več...«

Delaven, skromen in plemenit je bil naš Maks. Vse svoje moči, znanje in izkušnje je razdal gozdu, divjadi in tovarišem, s prav posebnim zadovoljstvom pa mlajšim lovcem. Preudarno in kritično je ocenjeval etiko lovskega tovarištva in lovsko pravičnost. Vedno se je postavil v bran za pravico in resnico.

Dragi Maks, mnogo si mi dal kot lovec, še več kot lovski tovariš. Hvala Ti! Nosil Te bom v srcu in se Te spominjal po gozdovih, stezah, na prežah, ob solnicah in krmiščih, ob petelinjem petju in srnjem klicu, posebno pa ob jelenjem roku.

Tvoja poslednja pot na griček pri Knežaku, v Tvoj zadnji dom, je dokazala, koliko prijatelj in tovariš si imel in kako smo Te vsi cenili in imeli radi. Trajno

boš ostal med nami. Naj Ti bo prijeten počitek v varstvu snežniških gozdov in ženitovanjska pesem Tvojih ljubljencev naj doni do Tvojega doma večnega počitka! Oprosti mi, dragi Maks, da Ti nisem povedal vse resnice o Tvoji zavrtni bolezni. Nisem mogel, ker sem Te imel preveč rad.

* * *

Da bi bila kupa bridkosti še bolj polna, sem dan po Maksovem pogrebu dobil obvestilo, da je umrl tudi njegov brat Matija iz Markovca.

Matija

Matija Martinčič se je prav tako rodil v Starih Ogencah na Snežniku, 2. februarja 1899. Kakor oče se je tudi on posvetil gozdarskemu in lovskemu poklicu in tudi služboval na Snežniku pri Schönburg-Waldenburgu. Težak je bil kruh slovenskega proletarca in narodnostno zavednega Matije. Njegov uporni duh in osebna poštenost nista mogla mirno gledati socialnih in narodnostnih krivic. Zato je Matija javno izražal svoj gnev, kar mu je prineslo odpust iz službe. Moral se je umakniti preko krivične državne meje v Loško dolino. Težko je tu našel kruh, saj je bil oblastem znan kot napreden borec za delavske in nacionalne pravice. Kot strokovnjak je moral za kruhom v Gorski kotar, od tam pa v Ivanindvor v Slavonijo, kjer je služboval kot gozdar in lovec do konca vojne.

Pokojnik je bil ustanovitelj in starešina, pozneje častni član LD Iga vas. Ker mu bolezen ni dopuščala aktivnega dela v družini, je toliko bolj skrbel za vzgojo in izobrazbo mladih lovcev. Kot strokovnjak je največ prispeval k ureditvi lovišča, predvsem pa k pravilni gojitvi in odstrelu. Tovariši so radi sledili njegovim nasvetom. S svojim zgledom je utrjeval lovsko tovarištvo, s toplo

besedo pa ljubezen do narave. Kadar sva se srečala, tudi pozneje med njegovo boleznijo, je takoj napeljal besedo na lov, na divjad, na lovsko družino, o splošnih lovskih problemih in velikih zaslugah lovske organizacije za napredek lovstva. Prijetna so bila kramljanja s poštenim in razgledanim kraškim lovcom Matijo. Iz njegovega kristalno čistega značaja je odsevala prisrčnost in toplota ter neomajna vera v naš napredek. Vedno mi je bil čas z njim prekratek. Dokler mu je dopuščalo zdravje, je mož ravnih misli in dela neumorno sodeloval v vseh družbeno-političnih organizacijah za našo lepšo bodočnost. Kako je bil spoštovan in priljubljen, zlasti med lovci, je pokazala njegova pot k zadnjemu počitku na pokopališče v Podcerkvi.

Dragi Matija, naj Vam bo lahka domača zemlja pod snežniškimi in javorniškimi gozdovi! Naj Vam sončni žarki in burja prinašajo pozdrave od nas vseh, Vaših prijateljev in lovskih tovarišev, ki bodo nosili v svojih srcih trajen spomin na plemenitega moža in lovca Matijo Martinčiča.

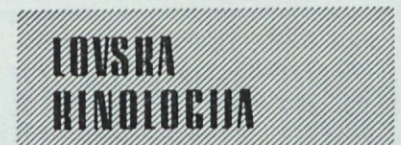
Dr. Jože Benigar

Janko Majerič, član LD Juršinci, nas je v 53. letu življenja za vedno zapustil. Vedrega tovariša Janka bomo ohranili v lepem in trajnem spominu!

LD Juršinci — J. P.

Mirko Zmrzlikar, član in častni član ter soustanovitelj LD Pogorevc, 60 let vzoren in pravičen lovec, je v 79. letu umrl. Dolgoletnemu članu odbora in vedno nasmejanemu lovskemu tovarišu trajen spomin!

Lovci LD Pogorevc, Črna na Koroškem

Preskušnja španjelov

15. oktobra 1967 v Ljubljani

1. Lili, ž. koker španjel, pol. l. IV. 1967, lastnica Stefka Sever, Ljubljana, vzreditelj Živko Bernot. Telesna ocena prav dobro. V zasnovi preizkušena in se priporoča za pleme, — 86 točk;

2. Pisa, ž. koker španjel, pol. 4. VI. 1966, lastnik Janez Čibašek, Ljubljana, vzreditelj Jože Turk,

Krško. Telesna ocena nezadostno; ni za vzrejo, kar je vpisano v potrdilo o vpisu v RMSk 813. Vprašujem, če naj se prirejajo preizkušnje zgolj za enega psa ali le po predhodni prijavi primerne števila psov?

Ljuban Zadnik

PRIJAVLJENE PARITVE

1. Koker španjeli:

Colonel v. Jäger aus Kurpfalz JRŠK 611 — Daša JRŠK 525, leglo 17. 1. 1968, vzreditelj Miran Demšar, Ljubljana, Rožna dolina, C. XI/19.

2. Springer španjeli:

Dečko JRŠŠ 128, bil na tekmi — Dora Pokoška JRŠŠ 130, bila na tekmi, leglo 7. 1. 1968, vzreditelj Franjo Kotnik, Celje Tržaška 9.

3. Epagneul bretoni:

Mali Vipavski JRP EB 153 — Kara JRP EB 155, leglo 26. 10. 1967, vzreditelj Vislav Volk, Slap 68, p. Vipava.

4. Lovski terierji:

Horor Silvanus JRLT 2307 — Sora Pobreška JRLT 2420, leglo 20. 9. 1967, vzreditelj Peter Ozbek, Vrhče 3, Zg. Kungota.

PRIJAVLJENE IN ZASČITENE PSARNE

»POLJANE« za brake jazbečarje in šarivce, lastnik Stanko Valand, Sp. Poljčane št. 24;

»OD VEČNE POTI« za nemške bokserje, lastnica Verena Spreitzer, Ljubljana, Rožna dolina, Cesta XV., št. 32.

NOVA SODNIŠKA PRIPRAVNIKA

za ocenjevanje zunanosti in dela X. grupe službenih psov: Janez Kožir, Podkoren 89, pošta Kranjska gora, Cveto Jakelj, Jesenice, Ilirska cesta 2.

ODLIKOVANJA

Kinološka zveza Slovenije je odlikovala za Dan republike, 29. november, več zaslužnih kinologov in revijo »Lovec« za 50-letnico.

Odlikovani so bili:

Z redom I. stopnje revija »Lovec« ob 50-letnici;

z redom II. stopnje Ljuban Zadnik, direktor lovske zadruga;

z zlatim znakom za kinološke zasluge: Lovska zveza Koper in Lovska zveza Krško ter Ivan Kupčič, predsednik kluba za vzrejo športnih in službenih psov v Slov. Bistrici;

srebrni znak za kinološke zasluge prejmejo: Franc Pipan, Franc Štirn, Franc Grilc, Tine Gubanc, Janez Gubanc, Srečko Mihelčič, Anton Mihelič, vsi člani LD Vodice;

Franc Mivšek, Jože Arko, Jernej Škulj, Franc Prijatelj, Franc Grebenc, Anton Oblak, Anton Žužek, Anton Štimec, Ivan Grajš, Maks Konečnik, Mirko Stražičar, Nande Kaplan, Jože Krampelj, Jože Pugalj, inž. Saša Cvetko, Janez Intihar, Alojz Koprivec, Lado Švigelj, vsi iz Lovske zveze Kočevje; Maks Čečovnik, Silva Čečovnik, Silva Klauž in Milan Brkič-Mehmed, vsi iz kluba za vzrejo športnih in službenih psov v Slovenski Bistrici;

klubi za vzrejo športnih in službenih psov v Celju, Ljubljani, Mariboru, Slovenski Bistrici, Škofji Loki in Trbovljah.

Kinološka zveza Slovenije

Zdravo, srečno in uspešno novo leto 1968 želim vsem lovcem, kinologom, članom društva, sodnikom, vzrediteljem in vodnikom.

Vladimir Pleničar,
predsednik Društva ljubiteljev
ptičarjev

v hlev na toplo. Kar lep čas je še drgetal in si mel prste, preden oblečen stopi po dolgouhca, ki ga takoj odre. Ko se zjutraj nečak prebudi, vidi meso. Ded mu pojasni, da bo obara.

»Revček, pujssek,« pravi mali nečak. »Ali jih bomo sedaj kar vsak dan jedli?«

Janez Mravlje

ŠALIVJE

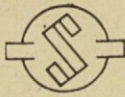
Dedov »pujssek«

Neke zime sta ded in vnuk nekaj noči »vahtala« v hlevu svinjo z nekaj dni starimi pujski. Dremala sta na stari leseni postelji, ki sta jo nalašč zato postavila v hlev. Zunaj je bilo nekaj snega in luna je sijala. Ded ne bi bil lovec, če ne bi nekajkrat pokukal skozi hlevska vrata proti kozolcem.

»Aha,« naenkrat reče in se potihoma, da se nečak ne bi zbudil, vrne k postelji, pograbi klobuk in puško ter zagazi v sneg. Strese se in šele tedaj spozna, da je v samih spodnjih hlačah. Toda vrnitve ni, kajti proti kozolcu skaklja zajec. Pa sname klobuk z glave in si ga hitro dene pod noge, da bi se pred strelom umiril. Puško vrže k licu in komaj utegne pogledati brcajočega zajca. Brž stopi nazaj

»Fantje, danes bo pa mini lov.«

SATURNUS

KOVINSKO PREDELOVALNA INDUSTRIJA, EMBALAŽA-AVTOOPREMA, LJUBLJANA

proizvaja:

Raznovrstno pločevinasto embalažo za prehrambeno, kemično in farmacevtsko industrijo iz črne, bele in alu-pločevine

Artikle široke potrošnje: kuhinjske škatle, pladnje, razpršilce itd.

Dele za avtomobile in bicikle: žaromete vseh vrst in svetilke

Elektrotoplotne aparate: kuhalnike, peči in kaloriferje

Litografirane plošče in eloksirane napisne ploščice

GOSPODARSKO RAZSTAVISČE

Vabimo vas na
sejemske prireditve na
Gospodarskem razstavišču
v Ljubljani v letu 1968

13. sejem konfekcije, modnih tkanin, pletenin, usnja, izdelkov usnjarsko predelovalne industrije in raznih modnih artiklov z mednarodno udeležbo
»MODA 1968«
od 13.-21. 1. 1968

3. Bienale industrijskega oblikovanja
»3. BIO-LJUBLJANA 1968« – jugoslovanska razstava z mednarodno udeležbo
od 19. 4.-26. 5. 1968

7. mednarodni sejem
»ALPE – ADRIA«
od 11.-19. 5. 1968

8. mednarodni LESNI SEJEM
od 8. do 16. 6. 1968

14. mednarodni sejem vin, žganih pijač, sadnih sokov in opreme ter 3. specializirani sejem gostinske in turistične opreme
od 31. 8.-8. 9. 1968

15. mednarodna razstava elektronike, telekomunikacij, avtomatizacije in nuklearne tehnike
»SODOBNA ELEKTRONIKA«
od 8.-13. 10. 1968

POSLOVNO ZDRUŽENJE ZA PROIZVODNJO MOČNIH KRMIL

P. O. Box 453 – Nazorjeva 12 – Ljubljana – Jugoslavija

Telefoni: 23-351, 23-202, 20-739, Telegram: Krma Ljubljana,
Teleprinter: 31-229 Univit

Naši člani – tovarne močnih krmil – proizvajajo vse vrste krmil za divjad in ribe

Izkoristite zimski popust in edinstveno priložnost

Motorna kosilnica REFORM 158 *Super*

Pri košnji pozor na gnezda in
mladiče divjadi!

za nakup specialne ročne motorne
kosilnice znamke REFORM,
ki se je po kvaliteti materiala
in dela uvrstila na prva mesta
evropskega trga.

Ta renomirana avstrijska firma
REFORMWERKE proizvaja
že desetletja
kmetijsko mehanizacijo srednje
kategorije, ki jo odlikuje
odlična kakovost in trpežnost.

Kosilnica je opremljena z izredno
dinamičnim in povoljnim
kosilnim grebenom in ima tako
možnost premagati
vse naravne ovire.

Odlikuje jo res lepa
in kvalitetna košnja!

Zaupajte firmi REFORM, saj je
vrsta naših kmetijskih proizvajalcev
s temi stroji nadvse zadovoljna.

tehno union

LJUBLJANA

zastopstvo inoz. tovarn in konsignacije

VOŠNJAKOVA 5

Tel. 313-094, 310-796

Tiskarna Jože Moškrič

LJUBLJANA, NAZORJEVA ULICA 6 – TELEFON 21-296

TISKARNA

izdelava vseh vrst tiskovin, katalogov, časopisov, revij in knjig

KLIŠARNA

izdelava vseh vrst eno- in večbarvnih klišejev

KNJIGOVEZNICA

vezava preprostih in luksuzno opremljenih del

STAMPILJARNA

izdelava vseh vrst žigov, pečatov in knjigoveških črk

ETIKETE

v vseh barvah in barvnih folijah

IZOLIRKA

LJUBLJANA-MOSTE

TELEFON: 31-68-52, 31-35-57

Proizvaja materiale:

- za hidroizolacije
- za asfaltiranje cestišč
- za antikorozijsko
- za termo-akustične
- izolacije
- za elektroizolacije

IMPORT-EKSPORT
LJUBLJANA

odkupiše
kože vseh vrst,
tudi divjadi,
na vseh svojih
odkupnih postajah
in pri
kmetijskih zadrugah

Vsem poslovnim
prijateljem želimo
SREČNO NOVO LETO

Z dobro lovsko opremo sta gojitev divjadi in lov uspešna

IZKORISTITE NAŠE BREZOBRESTNO KREDITIRANJE!

Začetnikom nudimo strokovne nasvete v vseh naših poslovalnicah

Delovni kolektiv lovske zadruga želi vsem članom zadruga in drugim lovcem mnogo uspeha pri gojitvi divjadi in s tem tudi lovskega užitka v novem letu

Dober pogled!

LOVSKA ZADRUGA ZA SLOVENIJO

L O V E C

Trgovsko podjetje

SLOVENIJAŠPORT

Eksport-Import

LJUBLJANA, Miklošičeva 18

s svojimi poslovalnicami:

Športna hiša, Ljubljana, Titova 26
prodajalna Celje, Stanetova 9
prodajalna Jesenice, Titova 16
prodajalna Maribor, Gosposka 19
prodajalna Murska Sobota, Grajska 11
prodajalna Beograd, Trg Marxa
i Engelsa 4
engro skladišče Ljubljana,
Poljanska 46/a

Vedno imamo na zalogi: lovske puške trocevke, kombinirane bokarice, brezpetelinke Sull, češke, ruske in madžarske lovske puške, malokalibrske puške in druge; polne naboje Hirtenberg in domače; uvožene dvoglede, strelne daljnoglede Tell, kontrolne daljnoglede in nosilce za daljnoglede; piščalke Hubertus, olje Bali-stol, flobert-vložke in drug pribor

Kupcem nudimo možnost nakupa na potrošniški kredit brez porokov

Na naročilnice in nabavna dovoljenja prodajamo lovskim družinam iz engro skladišča

Obiščite nas in prepričajte se o solidni postrežbi!

Vsem lovcem, lovskim družinam in lovskim zvezam uspehov polno novo leto!